Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler ile Bunlar İçin Öngörülen Cezai Yaptırımların Hukuki Niteliği - II(*)

The Legal Characteristics of the Crimes and Misdemeanours and Penal Sanctions Envisaged for them in the Turkish Commercial Code

Emrullah KERVANKIRAN(**)

Öz:

Ekonomi ceza hukukunun kapsamı içinde değerlendirilen şirketler ceza hukuku, şirketler hukuku ile ceza hukukunun kesiştiği bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Türk hukukunda sermaye şirketlerinin amacının iktisadi olması ve bunların ekonomik hayat içinde vazgeçilmez bir yere sahip olmaları, şirketler hukuku bağlamında ceza yaptırımına tabi tutulan fiillerin ekonomik suçlar kategorisi içinde nitelendirilmelerine neden olmuştur. Türk ceza hukukunda tüzel kişilere cezai sorumluluk tanımadığı için, tüzel kişiliğe sahip olan sermaye şirketleri bünyesinde ya da bu şirketler vasıtasıyla ilenebilen ekonomik suçlar şirketler ceza hukuku kapsamında değerlendirilmiştir. TTK m.562'de düzenlenmiş olan şirket suçları suçların en önemli karakteristik özelliği, bu suçların, şirket bünyesinde, şirketlerin kurucuları, yönetim kurulu üyeleri ile diğer karar verme aşamalarında olanlar tarafından işlenmelerinde kendini göstermektedir. Bununla birlikte bu suçların, şirketle ilişkisi olan bağımsız denetim şirketleri çalışanları, yeminli mali müşavirler, serbest muhasebeci mali müşavirler, özel denetçiler, bilirkişiler ve noterler gibi şirket dışı kişilerde bu suçun faili olabilmektedir. Bu suçların ihdası ile kanun koyucunun, kamunun aydınlatılmasını, azami ölçüde şeffaflığın sağlanmasını ve sermayenin korunması ilkesini hayata geçirmeyi amaçladığı söylenebilir. TTK m.562 kapsamında düzenlenen şirket suçları soyut tehlike suçlarıdır; suçun oluşabilmesi için bir zarar neticesinin meydana gelmiş olması aranmamaktadır. Bu suçların başka bir özelliği de çoğunlukla ihmali hareketle işlenebilen suçlar olup, işlenebilmesi failin belli

(*) **Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih:** 31.01.2023
Yayınlanmasının Kabul Edildiği Tarih: 02.03.2023

DOI: 10.58733/imhfd.1267396

Bu makaleye atıf için; KERVANKIRAN, Emrah, "*Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler ile Bunlar İçin Öngörülen Cezai Yaptırımların Hukuki Niteliği - II*", **İMHFD**, C. 8, S. 1, 2023, s. 331-390.

Bu makale, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi'nin 2021 yılının C. 6, S. 10 numaralı sayısında yayınlanan "*Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler ile Bunlar İçin Öngörülen Cezai Yaptırımların Hukuki Niteliği - I*" başlıklı makalenin devamı niteliğindedir.

(**) Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Fikri Mülkiyet Hukuku Anabilim Dalı / İstanbul - Türkiye
E-posta: emrullah.kervankiran@medeniyet.edu.tr
Orcid: https://orcid.org/0000-0002-3704-7887

bir konumda olmasını gerektiren özgü failli suçlardır. Bu makalede, TTK m.562'de şirketler hukuku alanında suç olarak düzenlenmiş olan fiil ve işlemler incelenerek, bu suçların ihdas edilmesinin amaç, kapsam ve şartları ile bunlar için öngörülmüş olan cezai yaptırımlar ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler:

Hapis Cezası, Adli Para Cezası, Şirket Suçları, Ticaret Şirketlerinin Cezai Sorumluluğu, Ticaret Kanunu'nda Cezai Sorumluluk.

Abstract:

Corporate criminal law, which is considered within the scope of economic criminal law, is an area where corporate law and criminal law intersect. The fact that the purpose of capital companies in Turkish law is economic and that they have an indispensable place in economic life has caused the crimes in the context of corporate law to be described within the category of economic crimes. Since Turkish criminal law does not recognise criminal liability for legal entities, economic crimes that can be committed within or through capital companies with legal personality are evaluated within the scope of corporate criminal law. The most important characteristic feature of the corporate crimes regulated under Article 562 of the TCC is that these crimes are committed within the company by the founders, members of the board of directors and other decision-makers. In addition, these crimes may also be committed by persons outside the company, such as employees of independent audit companies, certified public accountants, independent accountants, special auditors, experts and notaries having a connection to the company. By introducing these offences, it can be said that the legislator aims to provide public disclosure, to ensure maximum transparency and to strengthen the principle of capital protection. The corporate crimes regulated under Article 562 of the TCC are abstract danger crimes; the occurrence of an actual damage is not required for the crime to occur. Another characteristic of these offences is that they are crimes that can be committed by negligent acts, and their commission requires the perpetrator to be in a certain position. In this article, the acts regulated as crimes under Article 562 of the TCC in the field of corporate law will be analysed. In addition, the purpose, scope and conditions of these crimes and the criminal sanctions provided for these crimes will be discussed.

Keywords:

Imprisonment, Judicial Fine, Corporate Crimes, Criminal Liability of Commercial Companies, Criminal Liability Under the Commercial Code.

I. GENEL OLARAK TÜRK TİCARET KANUNUNDA DÜZENLENEN ŞİRKET SUÇLARI

6102 sayılı TTK'nin şirketler hukuku alanında getirmiş olduğu yeniliklerden birisi de sermaye şirketlerinde söz konusu olabilecek yolsuzlukları cezai yaptırıma tabi tutan düzenlemeler içeriyor olmasıdır. İşte TTK m.562'de düzenlenmiş olan şirketlere ilişkin ceza normları, sözü edilen bu şirket suçlarına ilişkindir. Öte yandan, TTK'nin genel gerekçesinde, hukuki sorumlulukla yetinilmeyerek, neden ayrıca cezai yaptırıma ihtiyaç duyulmuş olduğuna ilişkin bir açıklamaya yer verilmemiştir. Bu durum öğretide eleştiri konusu yapılmıştır[1].

[1] ODMAN BOZTOSUN, Ayşe, Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Şirketlerde Yolsuzluğa Karşı Düzenlemelerin Eleştirel Gözle Değerlendirilmesi, https://docplayer.biz.tr/15117259-Yeni-turk-ticaret-kanunu-nda-sirketlerde-yolsuzluga-karsi-duzenlemelerin-elestirel-gozle-degerlendirilmesi.html, E.T. 15.02.2023.

Şahıslardan ziyade sermayenin öne çıktığı sermaye şirketlerinde, bazı hükümlerle cezai yaptırım getirilmesinin en önemli nedeni, bu şirketlerin yolsuzluğa konu olabilecek derecede sermaye ve mal varlığına sahip olmalarından dolayı, şirketin, pay sahiplerinin ve alacaklıların korunması ihtiyacıdır[2].

TTK'da düzenlenen şirket suçları bir sınıflandırmaya tabi tutulacak olursa, bunların esas itibariyle süreli hapis cezası, hapis cezasına ilaveten adli para cezası, hapis veya adli para cezası ile sadece adli para cezası öngörülen suçlardan oluştuğu görülecektir. TTK m.562 kapsamında işlenen şirket suçları daha ziyade anonim şirketlerle ilgili olup, bu hüküm kapsamında düzenlenen suçlardan sadece TTK m.644/1 (a ve d) bendinde sayılan hallerde TTK m.562'de belirtilen cezai yaptırımlar limitet şirketlere de uygulanacaktır. Aşağıda sırayla bu tür suçlar incelenmektedir.

II. SADECE HAPİS CEZASI ÖNGÖRÜLEN SUÇLAR

A. Kanuna Aykırı Belge Düzenleyenlere ve Beyanlarda Bulunanlara İlişkin Cezai Sorumluluk (TTK m.562/8)

TTK m.562/8 hükmüne göre, 549. maddede belirtilen belgeleri sahte olarak düzenleyenler ile ticari defterlere kasıtlı olarak gerçeğe aykırı kayıt yapanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmaktadır. TTK'nin 549. maddesinde ise, şirketin kuruluşu, sermayesinin artırılması ve azaltılması ile birleşme, bölünme, tür değiştirme ve menkul kıymet çıkarma gibi işlemlerle ilgili belgelerin, izahnamelerin, taahhütlerin, beyanların ve garantilerin yanlış[3], hileli, sahte, gerçeğe aykırı olmasından, gerçeğin saklanmış bulunmasından ve diğer kanuna aykırılıklardan doğan zararlardan, belgeleri düzenleyenler veya beyanları yapanlar ile kusurlarının varlığı hâlinde bunlara katılanların sorumlu tutulacağı hüküm altına alınmıştır.

TTK m.562/8'de iki ayrı suçun düzenlendiği anlaşılmaktadır. Bunlardan ilki TTK m.549'da sayılan şirketin kuruluşu, sermayesinin artırılması ve azaltılması ile birleşme, bölünme ve tür değiştirme ve menkul kıymet çıkarma işlemleriyle ilgili belgelerin sahte olarak düzenlenmesi, diğeri ise ticari defterlere kasıtlı olarak gerçeğe aykırı kayıt yapılmasıdır. Birbirinden farklı konuları içe-

---

2 KÜÇÜKTAŞDEMİR, Özgür, **Ekonomik Suçlar Bağlamında Türk Ticaret Kanununda Düzenlenen Suçlar ve Cezalar,** Ankara 2018, s. 408, 409.

3 Gerçek anlamda yapılan bir yanlışlık ceza sorumluluğu doğurmamaktadır, bu nedenle hükümdeki ifadeyi kasten yapılan yanlışlık olarak anlamak gerekmektedir, bkz. KATOĞLU, Tuğrul, Yeni Türk Ticaret Kanunu'na göre, Anonim ve Limited Şirket Yöneticilerinin Ceza Sorumluluğu, **BATİDER**, C. XXIX, S. 1, 2013, s. 30.

ren iki ayrı suçun tek bir madde de düzenlenmesi, TTK m.549'da sayılan işlemlerle ilgili belgelerin aynı zamanda ticari defterlere de kaydedilmesi gereken belgeler olmasından kaynaklanmış olabilir.

1. TTK m.549'da Sayılan İşlemlere İlişkin Belgeleri Sahte Olarak Düzenleme Suçu

TTK m.549'daki düzenlemede, aslında sözü edilen aykırılıklardan dolayı hukuki sorumluluk düzenlenmiştir. Buna karşılık, TTK m.562/8 ile 549. maddeye aykırı hareket edilmesi suç olarak öngörülmüş ve bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmıştır. Böylece anılan hükmün ihlal edilmesi hem hukuki hem de cezai sorumluluğu doğurmaktadır.

TTK m.549'da belirtilen sorumluluğun doğabilmesi için, sözü edilen işlemlerle ilgili belgelerin ve beyanların hileli, sahte ve gerçeğe aykırı olması, bazı hususların gizlenmiş olması ve bundan bir zarar doğmuş olması gerekir. Kanun koyucu bu düzenlemeyle, şirketin kuruluşu, yapısal değişiklikleri, sermaye değişiklikleri ve menkul kıymet çıkarma işlemleri ile ilgili belgeleri koruyarak, sözü edilen belgelerin sahte olarak düzenlenmesi sonucu şirkete ve yatırımcılara verilecek zararın önüne geçmeyi amaçlamaktadır. Dolayısı ile bu madde kapsamında korunmak istenen hukuki menfaat, hükümde sayılan belgelerin doğruluğu hususunda beslenen kamu güvenidir[4]. Ancak bu suçla sadece kamu güveni değil, hükümde sözü edilen belgelerin doğru olarak düzenlenmiş olmasının garanti altına aldığı özel menfaatler de korunmaktadır[5].

TTK m.549'da sayılan belgeler içinde hem özel hem de resmi belgeler bulunmaktadır. Bu ayırım önemini, resmi ve özel belgelerin koruduğu hukuki menfaatlerin farklı olmasında kendini göstermektedir. Resmi belgelerde sahtecilik suçları bakımından daha ağır cezai hükümler öngörülmüştür. Bunun nedenini, resmi belgelerde gerçekleştirilen sahteciliğin kamu güvenini daha ağır ihlal etmesinde ve korudukları özel menfaatin daha önemli olmasında aramak gerektiği belirtilmiştir[6].

Öte yandan, TTK m.549'da ilgili birçok işlemler sayılmış ve benzer işlemlerin de bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği ifade edilerek, kanunun uygulama alanı genişletilmiştir. Ticaret hukuku bakımından normal bir düzenleme olan bu hükmün, ceza hukuku bakımından suçta ve cezada kanunilik ilkesine

---

4 TOROSLU, Nevzat, **Ceza Hukuku Özel Kısım**, Ankara 2005, s. 203; GÖKÇEN, Ahmet, **Belgede Sahtecilik Suçları**, 2. Baskı, Ankara 2010, s. 95.

5 TOROSLU, s. 205; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 498; GÜNGÖR, Devrim, **Resmi Belgelerde Sahtecilik Suçu**, Ankara 2010, s. 21.

6 TOROSLU, s. 207; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 498.

aykırılık teşkil ettiği belirtilmektedir[7]. Bu nedenle, TTK m.549'da belirtilen belgeler dışında, hükümde sözü edilen "... gibi işlemlerle ilgili belgeler" i bu madde kapsamında değerlendirmek kanunilik ilkesi gereğince mümkün olamayacaktır. Düzenleme kapsamında açıkça sayılmayan bu türden belgeler söz konusu olduğunda Türk Ceza Kanunu hükümlerinin uygulanması gerekmektedir[8].

TTK m.549 kapsamına çok sayıda belge girmektedir. Bu belgeler ana başlık olarak, şirketin kuruluşuna, şirket sermayesinin artırılmasına ve azaltılmasına, şirketin birleşmesine, bölünmesine ve tür değiştirmesine ve nihayet menkul kıymet çıkarılmasına ilişkin belgelerden meydana gelmekte olup, bunların bir kısmı resmi belgelerden[9], bir kısmı da noter onayına bağlı[10] özel belgelerden[11] oluşmaktadır. Sözü edilen belgeler TTK ve TSY'de ayrıntılı olarak düzenlenmiştir[12].

TTK m.562/8 hükmü ile 549. madde de sayılan işlemlere ilişkin belgeleri sahte olarak düzenleyenler cezalandırılmaktadır. Dolayısı ile sözü edilen belgelerin kullanılması şart değildir. Zira TTK m.562/8 metninde açıkça belgelerin sahte olarak düzenlenmesinden söz edilmekte olup, özel belgede sahtecilik suçlarını düzenleyen TCK m.207'deki gibi bir kullanma aranmamıştır[13]. Bu durumda suç, düzenleme ile tamamlanmış olmaktadır[14]. Suçun oluşumu için ayrıca bir

---

7 MAHMUTOĞLU, Fatih Selami, TCK'nın Genel Esasları Işığında Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Yer Alan Suçlarda Şirket Yöneticilerinin Cezai Sorumluluklarına İlişkin Genel Bakış, **Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun İş Dünyasına Etkileri**, Ankara 2014, s. 24; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 496.

8 NUHOĞLU, Ayşe, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Suç ve Cezalar, **Ticaret Hukukuna Hukukun Diğer Alanlarıyla Birlikte Bakış Sempozyumu**, Gazimağusa 2015, s. 189; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 500.

9 Konulan ayni sermaye üzerinde herhangi bir sınırlama olmadığına dair ilgili sicilden alınan yazı ile yine konulan ayni sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmeler ve ayni varlıkların değerinin tespitine ilişkin mahkemece atanan bilirkişi tarafından hazırlanmış değerleme raporları resmi belge niteliğindedir.

10 Yönetim kurulunda bir tüzel kişinin bulunması halinde, tüzel kişi ile birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen bir gerçek kişinin adı ve soyadı ve belirlemeye ilişkin yetkili organ kararının noter onaylı örneği bu niteliktedir.

11 Pay bedellerinin en az yüzde yirmi beşinin Kanuna uygun olarak bankaya yatırıldığını gösteren banka mektubu özel belge niteliğindedir.

12 Şirketin kuruluşuna ilişkin belgeler TTK m.336'da sayılmıştır. Bunlar, esas sözleşme, değerleme raporları, ayın ve işletme devralınmasına ilişkin olanlar dâhil, şirket adına kurucular ve diğer kişilerce yapılan ve kuruluşla ilgili olan sözleşmelerdir. Kuruluş belgeleri daha ayrıntılı olarak Ticaret Sicil Yönetmeliğinin 69. maddesinde sayılmıştır. Sermaye artırımına ilişkin belgeler, TSY m.73, 75 ve 76'da, esas sermaye azaltımına ilişkin belgeler ise m.79'da düzenlenmiştir. Birleşmeye ilişkin belgeler TTK m.149 ve TSY m.126'da, bölünmeye ilişkin belgeler TTK m.149 ve TSY m.128'de, tür değiştirmeye ilişkin belgeler ise TSY m.130'da düzenlenmiştir. Menkul kıymet çıkarma ile ilgili belgeler konusunda TTK m.549'da sadece izahnamelerden bahsedilmekte ise de, hükmün gerekçesinde, halka açılmayla ilgili her türlü belgenin bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir.

13 TCK m.207'ye göre, "Bir özel belgeyi sahte olarak düzenleyen veya gerçek bir özel belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren ve kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır".

14 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 510; ÜNAL, Sedef, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Odağında Şirket Yetkililerinin Gerçeğe Aykırılıktan Doğan Kabahat ve Suç Sorumlulukları**, İstanbul 2021, s. 208-209.

netice meydana gelmesine ihtiyaç yoktur. Ancak zarar vermeye elverişli olmayan sahtecilik cezalandırılmadığı için, en azından bir zarar doğması tehlikesinin bulunması gerekir. Burada zarar doğma ihtimali sahte belgenin niteliğinden kaynaklanmaktadır. Başka bir anlatımla, bu suçta sahteliğe konu belgeler, şirketin kuruluşu ve işleyişi bakımından büyük öneme sahip olduğu için, bu belgelerdeki sahtecilik, bizatihi zarar doğurma ihtimalini de içinde barındırmaktadır[15]. Açıklanan nedenlerle, bu suçun, bir tehlike suçu olduğu belirtilmektedir[16].

Bir belgenin sahte olması, hukuken önemli bir beyan içeren belgenin gerçek düzenleyicisi ile görünürdeki düzenleyicisinin aynı olmadığı anlamına gelmektedir[17]. Sahteliğin söz konusu olduğu hallerde, belge yetkili kişi veya kişilerce düzenlenmiş gibi gösterilmekte ya da düzenlenmiş bir belgeye sonradan gerçeğe aykırı ve başkalarını aldatmaya elverişli hususlar eklenmektedir[18]. Belgede sahtecilik suçunun oluşması için, belgenin tamamen sahte olarak düzenlenmesi şart değildir, daha önce düzenlenmiş geçerli bir belge üzerinde kısmen sahtecilik yapılması da bu suçun oluşması açısından yeterli görülmektedir[19].

Bu suçu işleyebilecek olanlar, somut olaya göre, kurucular, yönetim kurulu üyeleri, şirket müdürleri, avukatlar, noterler, aracı kurum uzmanları, bilirkişiler gibi uzmanlar olabileceği gibi, diğer şirket çalışanları da olabilir. Suçun faili, TTK m.549'da sayılan belgeleri görevi olmamasına rağmen sahte olarak düzenleyen kişiler de olabilir[20]. Diğer taraftan, limited şirketlere de uygulanacak olan anonim şirketlere ilişkin hükümlerin sayıldığı TTK m.644'de TTK m.549'a aykırı hareket edenlerin TTK m.562/8'e göre cezalandırılacağı hüküm altına alındığı için, bu suç kapsamına limited şirketlere ilişkin belge ve beyanların da dâhil olduğunun burada belirtilmesi gerekir.

2. Ticari Defterlere Gerçeğe Aykırı Kayıt Yapılması Suçu

TTK m.562/8'de düzenlenen diğer bir suç ise ticari defterlere kasıtlı olarak gerçeğe aykırı kayıt yapılmasıdır. Bu suç hem özel hem de kamu menfaatini ko-

---

15 ÜNAL, s. 214.

16 ÜNAL, s. 214.

17 PANCAROĞLU, Başar, Sahte ve Gerçeğe Aykırı Belge Kavramlarının Ceza Hukuku Bağlamında Değerlendirilmesi ve Sonuçları, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 28, S. 2, Aralık 2022, s. 818.

18 GÜNGÖR, s. 83; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 509; ÜNAL, s. 209.

19 ARTUK, Mehmet Emin / GÖKÇEN, Ahmet / YENİDÜNYA / A. Caner, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 15. Bası, Ankara 2015, s. 612; GÜNGÖR, s. 83; ÜNAL, s. 210.

20 AYAN, Özge, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları**, Ankara 2021, s. 187.

rumaktadır. Kanun koyucu bu konuyu suç olarak düzenlemekle, bir taraftan ticari defterlerin içeriğinde bulunan bilgilerin gerçekliğine duyulan kamu güvenini, diğer taraftan da defterlere gerçeğe aykırı kayıtlar girilmesinden zarar görecek olan başta şirket olmak üzere, pay sahipleri ve alacaklıları korumaktadır. Mağdur şirket olup, pay sahipleri ve alacaklılar suçtan zarar gören konumundadırlar[21].

Hükümde sözü edilen suçun konusu, tutulması zorunlu olan ticari defterlerdir. TTK m.64/1'e göre her tacir ticari defterleri tutmak zorundadır. Defter tutma yükümlüsü olan tacir TTK m.12-16 arası hükümlere göre belirlenmektedir[22]. Buna göre, bir ticari işletmeyi kısmen bile olsa işletenler yanında, tacir sayılanlar[23] ve tacir gibi sorumlu olanlar[24] da ticari defterleri tutmakla yükümlüdürler. Tüzel kişi tacirlerde defter tutma sorumluluğu yöneticilere ve yönetim kuruluna aittir. Anonim şirketlerde bu yükümlülük TTK m.375'de yönetim kurulunun devredilmez yetkileri arasında sayılmaktadır. Bu defterlerin hangileri olduğu TTK m.64/3 ve 4. bentlerde sayılmıştır. Bunlar, işletmenin muhasebesiyle ilgili olan yevmiye defteri, envanter defteri ve defteri kebir yanında doğrudan muhasebeyle ilgili olmayan pay defteri, genel kurul toplantı ve müzakere defteri ve yönetim kurulu karar defterinden oluşmaktadır. Ticari defterler Türk Ceza Kanunu'nun resmi belgeleri düzenleyen 210. maddesinde sayılmamış olmalarından dolayı özel belge niteliğindedirler[25].

Ticari defter tutulmasının amacı, tacirin, ticari işletmesinin iktisadi ve mali durumunu borç ve alacak ilişkilerini ve her hesap dönemi içinde elde edilen sonuçları, açıkça görülebilir şekilde ortaya konması gereğidir (TTK m.64/1). Bunun ölçütü ise ticari defterlerin, tacirden bağımsız üçüncü kişi uzmanların, makul bir süre içinde yapacakları imceleme neticesinde, işletmenin faaliyetleri, gelişimi ve finansal durumu hakkında fikir sahibi olabilecekleri şekilde tutulmasıdır (TTK m.64/1). Bu ölçü aynı zamanda, ticari defterlerin usulüne uygun bir şekilde, yani Kanun'da belirtilen ilke ve esaslara göre tutulması gerektiğini ifade etmektedir[26]. Bu ilkeler TTK m.65 ve 88'in birlikte değerlendirilmesinden

---

21 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 514, ÜNAL, s. 238.

22 Gerekçe, TTK m.64.

23 TTK m.12/2'ye göre, "Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır".

24 TTK m.12/3'e göre, "Bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister adi bir şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına ortak sıfatıyla işlemlerde bulunan kimse, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olur".

25 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 514.

26 Gerekçe, TTK m.64.

ortaya çıkmaktadır. Bunlar, defterlere yazılacak kayıtların, eksiksiz, doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılması (m.65/2)[27], defterlerdeki kayıtların, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilmemesi ve değiştirilmemesi, defter kayıtlarının Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan, Türkiye Muhasebe Standartlarına, kavramsal çerçevede yer alan muhasebe ilkelerine ve bunların ayrılmaz parçası olan yorumlara aynen uyularak yapılması (TTK m.88/1) gibi ilkelerden oluşmaktadır[28].

TTK m.562/8 hükmünde düzenlenmiş olan husus, ticari defterlerin hiç tutulmaması ya da kanunda belirtilen şekillerde saklanmamış olması değil, sadece mevcut ticari defterlere kasıtlı olarak gerçeğe aykırı kayıt yapılmasıdır. Bu nedenle, sahih bir belge olarak mevcut olan ticari defterlerin içeriğinin gerçeğe aykırı hale getirilmesinden dolayı, burada bir tür içerik sahteciliği olduğu belirtilmektedir[29]. Bu hükümle yaptırım altına alınan defterlere gerçeğe aykırı kaydın yapılması ile suç tamamlanır. Suçun oluşması için yapılan kaydın kullanılması gerekmediği gibi, buna bağlı olarak bir zararın meydana gelmiş olması şartı da söz konusu değildir[30]. Bu nedenle, bu suç soyut tehlike suçu olarak nitelendirilmektedir[31]. Hükümde geçen, "ticari defterlere kasıtlı olarak gerçeğe aykırı kayıt yapanlar" ibaresinden suçun oluşabilmesi için failin kasten hareket etmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu durumda bu suçun meydana gelmesi bakımından "hukuka özel aykırılık" halinin varlığı aranmaktadır[32].

Bu suç, ticari defterleri tutma yükümlülüğü altında olan kişilerin, gerçeğe aykırı olarak bu defterlere kayıt yapmaları halini düzenlediği için, özgü suçtur. Bu nedenle, herkes bu suçun faili olamaz[33]. Fail, ancak kendisine defter tutma yetkisi verilmiş olan kişiler olabilir. Defter tutma yetkisi, daha doğrusu bunları da kapsayan

---

27 Bu kavramların ne anlama geldikleri hükmün gerekçesinde açıklanmıştır: kayıtların eksiksiz olması, iş ve işlemlerin eksiksiz olarak, yani herhangi bir boşluk yaratmadan muhasebeleştirilmesi, kaydı gereken bir iş ve işlemin kayıt dışı bırakılmaması; kayıtların doğru olması, kaydın gerçeğe uygun ve sadık bir biçimde iş ve işlemi yansıtması, işlemi inceleyeni yanlış yorumlara yöneltilmeden aktarılması anlamlarına gelmektedir. Zamanında kayıt ise, muhasebe kaydının zamanında yapılması, sonraya bırakılmaması gereğini ifade etmektedir, zamanında ibaresi, hemen veya derhal anlamına gelmediği gibi, haftalara da izin vermemekte, muhasebeleştirmenin olağan süresine işaret etmektedir. (TTK m.64 Gerekçesi).

28 Bu konudaki geniş açıklamalar için bkz. TAŞDELEN, Nihat, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticari Defterler, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 3, S. 1, 2012, s. 268 vd.

29 GÜNGÖR, s. 75; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 515.

30 ÜNAL, s. 236.

31 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 515.

32 GÜLŞEN, Recep, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda Düzenlenen Suçlar, **Zirve Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S. 2, Eylül 2013, s. 16.

33 ÜNAL, s. 236; Aksi görüş için bkz. KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 513.

şirketin muhasebe sistemini oluşturma görev ve yetkisi yönetim kuruluna verilmiştir (TTK m.375/1-c). Ancak fiilen defterlerin tutulması kişiye bağlı bir görev ve yetki olmadığı için, kayıtları bizzat tutacak olan kişilerin gerekli bilgiyi haiz uzman kişiler arasından seçilmesi zorunluluğu, yönetim kurulunun sorumluluğundadır[34]. Ticari defterleri fiilen tutan muhasebeci konumundaki kişiler, bu yükümlülüğü yönetim kurulu adına yerine getirmekte olup, özel fail niteliğine sahiptirler[35].

B. Halktan Para Toplanması Yasağına Aykırılıktan Kaynaklanan Cezai Sorumluluk (TTK m.562/11)

TTK m.562/11 hükmüne göre, 552. maddeye aykırı hareket edenler altı aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmaktadır. TTK m.552'de ise, Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri saklı tutularak, bir şirket kurmak veya şirketin sermayesini artırmak amacıyla yahut vaadiyle halka her türlü yoldan çağrıda bulunularak para toplanması yasaklamıştır.

Kanun'da kurulacak şirketin türü konusunda bir açıklık bulunmamaktadır. Hükmün 6335 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikten önceki lafzında, "*Bir anonim veya başka bir şirket kurmak, şirketin sermayesini artırmak amacıyla...*" ibaresine yer verilmişti. Yeni metinde ise "*bir şirket kurmak veya şirketin sermayesini artırmak amacıyla...*" halktan para toplanmasından bahsedilmektedir. Yeni ve eski metin birlikte ele alındığında, TTK m.552'nin 6335 sayılı Kanunla getirilen yeni düzenlemesinde kanun koyucunun bilinçli olarak anonim şirket ibaresine yer vermediği anlaşılmaktadır. Bu durumda TTK m.552 kapsamına, anonim şirket yanında limitet, paylı komandit, kollektif ve komandit şirketler de girebilir[36]. Anonim şirketin söz konusu olduğu hallerde, sadece Sermaye Piyasası Kanununa tabi halka açık şirketler dışında kalanlar hükmün kapsamına dâhildir. Hükmün lafzından anlaşıldığı gibi, sözü edilen şirketler, yurt içinde ya da yurt dışında kurulmuş ya da kurulacak şirketler olabilir. Para toplama çağrısının, yeni bir şirket kurulması veya kurulmuş bir şirketin sermayesinin artırılması vaadini içermesi gerekmektedir.

TTK m.552'de Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri saklı tutulmuştur[37]. Zira Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında halktan para toplanması, ancak Sermaye

---

34 Gerekçe, TTK m.64.

35 ÜNAL, s. 236.

36 POROY, Reha / TEKİNALP, Ünal / ÇAMOĞLU, Ersin, **Ortaklıklar Hukuku - I**, İstanbul 2014, N. 596; YAVUZ, Mustafa, Türk Ticaret Kanununda Şirketlerin Halktan Para Toplamasının Yasaklanması, **Gümrük ve Ticaret Dergisi**, S. 3, Yıl: 2014, s. 68.

37 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun uygulama kapsamı 2. maddede de belirtilmiştir. Buna göre, sermaye piyasası araçları, bu araçların ihracı, ihraççılar, halka arz edenler, sermaye piyasası faaliyetleri,

Piyasası Kurulunun izni ile mümkündür. Bu amaca yönelik olarak Sermaye Piyasası Kanunu'nda iki farklı düzenleme mevcuttur. Bunlardan ilki bir menkul kıymet olan anonim şirket paylarının SerPK'da belirtilen usul ve esaslar dâhilinde halka arz edilmesi, diğeri de kitle fonlamasıdır. Halka arz teknik olarak TTK m.552'de sözü edilen bir halktan para toplama değildir[38]. Halktan para toplayarak yeni girişimcilere destek olunması amacıyla, 7061 sayılı "Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"[39] ile Sermaye Piyasası Kanunu'na Kitle Fonlama Platformu'na ilişkin hükümler eklenmiştir[40]. Böylece Sermaye Piyasası Kanunu'nda belirtilen usul ve esaslar dışında halktan para toplanmasının önüne geçilerek, yatırımcıların korunması amaçlanmıştır.

TTK m.562/11'de, hareketli ve neticeli bir suçun düzenlenmiş olduğu belirtilmektedir[41]. Bu hareketlerden ilki, bir şirket kurmak veya şirketin sermayesini artırmak amacıyla yahut vaadiyle halka çağrıda bulunulması, ikincisi ise halktan para toplanmasıdır. Halktan para toplanması şirket kurulması veya mevcut bir şirketin sermayesinin artırılması amacıyla yapılmıyorsa, bu suçun oluşması söz konusu değildir. Zira suçta ve cezada kanunilik ilkesi gereği cezalandırılması gereken fiilin kanunda açıkça suç olarak belirtilmesi gerekmektedir. Bu anlamda TTK m.552 hükmünün eksik düzenlenmiş olduğu söylenebilir. Zira Ticaret Kanunu'na böyle bir hükmün konulması geçmiş yıllarda çok sayıda anonim ve limited şirketin yurt içinde ve yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızdan kar payı vaadi altında para toplayarak büyük mağduriyetlere neden olmasından kaynaklanmıştır. Bu nedenle hükmün bu türden vaatleri de kapsayıcı şekilde düzenlenmesi yerinde olurdu[42]. TTK m.552'nin 6335 sayılı Kanun'dan önceki gerekçesinde, halktan para toplanmasına

sermaye piyasası kurumları, borsalar ile sermaye piyasası araçlarının işlem gördüğü diğer teşkilatlanmış piyasalar, piyasa işleticileri, merkezî takas kuruluşları ve merkezî saklama kuruluşları, bu SerPK hükümlerine tabi olup, halka açık olmayan anonim ortaklıkların halka arz edilmeyen pay ihraçları, SerPK kapsamı dışındadır.

38 SerPK m.3/f hükmüne göre halka arz, "Sermaye piyasası araçlarının satın alınması için her türlü yoldan yapılan genel bir çağrıyı ve bu çağrı devamında gerçekleştirilen satışı" ifade etmektedir.

39 RG, 05.12.2017, 30261.

40 SerPK m.35/A'da düzenlenmiştir. Kitle fonlaması, Bir projenin veya girişim şirketinin ihtiyaç duyduğu fonu sağlamak amacıyla Sermaye Piyasası Kurulu tarafından belirlenen esaslar dâhilinde SerPK'nın yatırımcı tazminine ilişkin hükümlerine tabi olmaksızın kitle fonlama platformları aracılığıyla halktan para toplanmasını ifade etmektedir.

41 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 540.

42 Bu türden vaatlerle para toplanmasına ilişkin olarak uygulamada çok sayıda Yargıtay kararı bulunmaktadır. Yargıtay, bu gibi hallerde, yüksek kar vaadiyle halktan para toplayan şirketlerle mağdurlar arasında bir ortaklık ilişkisi kurulmadığını, dolayısı ile toplanan paraların faiziyle birlikte iade edilmesine karar vermiştir, bkz. Yargıtay 11. HD, 16.11.2017 tarih ve 2016-6075/6264; 11. HD, 21.11.2017 tarih ve 2016-6113/6372; 11. HD, 02.10.2017 tarih ve 2016-5978/6021; 11. HD, 24.10.2017 tarih ve 2016-5796/5634 sayılı kararları.

ilişkin sebeplerin sınırlı sayıda olmadığı, hükümde sayılan sebeplerin en çok rastlanılan örnekler olduğu belirtilmişti. Her ne kadar Ticaret Hukuku açısından bu görüş savunulabilirse de, belirtildiği gibi, kanunilik ilkesi gereği Ceza Hukuku açısından bu hükmün yorum yoluyla genişletilmesi mümkün değildir.

Sadece halktan para toplamak için çağrıda bulunulması bu suçun oluşması için yeterli değildir. Zira burada yasaklanan çağrıda bulunma değil, paranın toplanmasıdır. Bu suç bir tehlike suçu değildir[43]. Bu nedenle, suçun meydana gelebilmesi için çağrıda bulunulan kişilerden paranın tahsil edilmiş olması gerekir. Ancak korunan menfaat göz önüne alındığında, kanun koyucunun suçun oluşması bakımından paranın toplanmış olmasını değil, salt para toplamak amacıyla çağrıda bulunulmuş olmasını yeterli görerek, bu suçu bir tehlike suçu olarak düzenlemesi daha yerinde olurdu. Zira böylece, daha halkın malvarlığından para çıkmadan zarar görmeleri engellenmiş olabilirdi.

Hüküm, yurt içinde ve yurt dışında bir anonim şirket kurmak veya sermaye artırmak amacıyla para toplanmasına engel olmak ve bu yolla halkın aldatılmasının yollarını kapamayı amaçladığı için, bu suçun koruduğu hukuki değer, ferdi-kamusal menfaatlerdir[44]. Suçun maddi konusu halktan toplanan "para"dır. Diğer taraftan, hükümde her ne kadar "para"dan söz edilmekte ise de parasal değeri olan ayni malvarlığına ilişkin unsurların da bu hüküm kapsamına alınması amaca uygun olurdu. Bu doğrultuda örneğin altın, değerli taşlar, gayrimenkuller, tahviller, menkul değerler vb. şeylerin de bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz[45]. TCK m.198'in de bunu destekler şekilde düzenleme içerdiğini unutmamak gerekir. Buna göre, "Devlet tarafından ihraç edilip de hamiline yazılı bonolar, hisse senetleri, tahviller ve kuponlar, yetkili kurumlar tarafından çıkarılmış olup da kanunen tedavül eden senetler, tahviller ve evrak ile milli ziynet altınları, para hükmünde" sayılmaktadır.

Kanun'da halka her türlü yoldan çağrıda bulunularak para toplanmasından bahsedilmektedir. Halk ibaresini toplumda anlaşıldığı şekliyle anlamak gerekir. Yani "halk" failin yakın çevresi dışında kalan, belirsiz çok sayıda kişiyi ifade etmektedir. Para toplamaya ilişkin çağrıda bulunulması ise her türlü yoldan

---

43 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 543; Tehlike suçu olduğu görüşü için bkz. GÜLŞEN, s. 18, aslında yazarın makalesinde, bir taraftan bu suçun oluşması bakımından halktan para toplanmasının yeterli olduğunu belirtmekte iken, diğer taraftan bu suçu tehlike suçu olarak nitelendirmesi bir çelişki oluşturmaktadır. Zira tehlike suçlarında suçun oluşması bakımından neticenin meydana gelmiş olması aranmaz. Bu durumda örneğin, halktan para toplanmamış olsa bile sadece para toplamak için halka çağrı yapılmasını suç olarak kabul etmek gerekecekti.

44 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 539.

45 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 540; Aksi görüş için bkz. YAVUZ, s. 68.

yapılabilir[46]. Bu meyanda çağrıda bulunma, el ilanları dağıtılması, telefon numaralarına kısa mesajlar gönderilmesi, sosyal medya hesaplarından yazılı ya da görüntülü davetler yapılması ve basın yayın araçlarında ilanlar verilmesi gibi halka ulaşmaya elverişli her türlü araçla gerçekleştirilebilir.

Halktan para toplama suçunun işlenebilmesi için failin kasten hareket etmesi gerekir. Bu suçun oluşabilmesi için failin izinsiz olarak halktan para topladığını bilmesi ve bunun sonuçlarını istemesi gerekir. Suçun faili, bir şirket kurmak veya kurulu bir şirketin sermayesini artırmak amacıyla çağrı yoluyla halktan para toplayan herkes olabilir. Kanun, halktan para toplanmasını yasaklamış olduğu için, bu suç mağduru belirsiz bir suçtur. Mağdur halktan gerçek ya da tüzel kişiler olabilir.

III. HAPİS CEZASINA İLAVETEN ADLİ PARA CEZASI İLE SEÇİMLİK OLARAK HAPİS VEYA ADLİ PARA CEZASI ÖNGÖRÜLEN SUÇLAR

A. Şirket Sırlarının Saklanması Yükümlülüğüne Aykırılıktan Kaynaklanan Cezai Sorumluluk (TTK m.562/7)

1. Hükmün Amaç ve Kapsamı

TTK m.562/7 hükmüne göre, 527. maddeye aykırı hareket edenler, TCK'nin 239. maddesi hükümlerine göre cezalandırılır. TCK m.239, "Ticari Sır, Bankacılık Sırrı veya Müşteri Sırrı Niteliğindeki Bilgi ve Belgelerin Açıklanması" suçunu düzenlemekte olup, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası öngörmektedir. TTK m.527 ise sır saklama yükümlülüğünü düzenlemektedir. Buna göre, TTK m.404 hükmü saklı kalmak üzere, görevi dolayısıyla incelemesine sunulan defter ve belgeleri inceleyenlerin, elde ettikleri veya verilen bilgilerden öğrendikleri iş ve işletme sırlarını açıklaması yasaklanmakta, aksine hareket edenlerin maddi ve manevi zararları tazmin edecekleri belirtilmektedir. TTK m.562/7 hükmü ise, TTK m.527'de sözü edilen maddi ve manevi tazminata ilaveten, sır saklama yükümlüğüne aykırı davrananlar için hapis ve adli para cezası da getirmektedir. TTK m.527'nin gerekçesinde, cezai yaptırım öngörülme sebebinin, şirket sırlarının açıklanmasının şirkete büyük zararlar verebileceği, dolayısı ile bunun ceza yaptırımına bağlanarak, olası ihlallerde caydırıcı rol oynamasının hedeflendiği belirtilmektedir[47].

---

[46] TTK m.552'nin 6335 sayılı Kanun değişikliğinden önceki gerekçesinde, halka çağrının, çok sayıda kişiye başvurulmasını veya el ilanı ve bunun gibi araçlar dağıtılmasını, ilan verilmesini, belirli veya belirsiz kişilerin bir yere çağrılmasını, başvuruda bulunulmasının istenmesini ifade ettiği belirtilmektedir.

[47] Gerekçe, TTK, m.527.

TTK m.562/7'nin gönderme yaptığı TCK'nın 239. maddesinde, sıfatı veya görevi, meslek veya sanatı gereği vakıf olduğu ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgeleri yetkisiz kişilere veren veya ifşa eden kişinin, şikâyet edilmesi halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

TTK'nın 527. maddesi esas itibariyle, şirkette kurucu, yönetici veya tasfiye memuru gibi bir sıfata sahip olmayan, denetçiler dışında, görevi gereği şirket defter ve belgelerini incelemelerinden dolayı şirket sırlarına vakıf olan avukat, aracı kurum uzmanı, noter ve bilirkişi gibi uzman kişilerin hukuki sorumluluklarını düzenlemektedir. Burada belirtilen kişiler sınırlı olarak sayılmamıştır. Görevi gereği şirketle veya onun işletmeleriyle ilgili defter, belge ve bilgilere ulaşan herkes sır saklama yükümlüğüne tabidir. Örneğin Rekabet Kurulu üyeleri[48] ve Sağlık Bakanlığı personeli[49] de görevleri ile ilgili konularda sır saklama yükümlülüğü altındadırlar. Hükmün gerekçesinde, hukuki sorumluluğa ilişkin böyle açık bir hüküm olmasaydı, kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarının sorumluluğunu düzenleyen TTK m.553 ve devamı maddelerinin kıyas yoluyla sözü edilen kişilere uygulanıp uygulanmayacağı konusunda tartışmaların ortaya çıkabileceği, bu hükmün ihdas edilmesiyle sözü edilen kişilerin sorumlulukları ile ilgili tartışmalara son verildiği ifade edilmiştir[50].

Öte yandan, TTK m.527 hükmü kapsamında iş veya işletme sırlarının, sır saklamakla yükümlü olan kişiler tarafından görevleri gereği hukuka uygun olarak elde edilmiş olması gerekmektedir. İş veya işletme sırlarının hukuka aykırı yollardan elde edilmesi bu düzenlemeye dâhil değildir. Her ne kadar TTK'nın 562. maddesinin yedinci fıkrası ile TCK m.239'ye bir bütün olarak atıf yapılmakta ise de, TTK m.527'ye aykırı hareket edenler için sadece TCK m.239'un ilk cümlesi uygulama bulacaktır[51]. Zira TCK m.239'un son cümlesi, sözü edilen bilgi veya belgelerin hukuka aykırı yollardan elde edilerek, yetkisiz kişilere verilmesi veya ifşa edilmesi halinde verilecek cezayı düzenlemektedir.

---

48 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 25. maddesine göre, kurul üyeleri ve personeli Kurumla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri ve bu Kanunun uygulanması sırasında öğrendikleri teşebbüs ve teşebbüs birliklerinin ticari sırlarını görevlerinden ayrılmış olsalar bile ifşa edemeyecekleri gibi, kendilerinin ve başkalarının menfaatine de kullanamazlar.

49 Beşeri ve Tıbbi Ruhsatlandırma Yönetmeliği'nin 40. maddesine göre, bir ürüne ruhsat almak için Bakanlığa sunulan bilgiler gizlidir. Bu gizlilik Bakanlıkça korunmaktadır.

50 Gerekçe, TTK m.527.

51 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 448; Aksi kanaat için bkz. KATOĞLU, s. 28.

2. Suç Oluşturan Fiiller

TTK m.527 kapsamanda yasaklanan husus iş ve işletme sırlarının açıklanmasıdır. Bu durumda hükmün hangi açıdan TCK m.239 kapsamına girdiğinin belirlenebilmesi için kanunda belirtilen iş ve işletme sırrından ne anlaşılması gerektiğinin belirlenmesi gerekmektedir.

İş sırrının yürürlükteki düzenlemelerde herhangi bir tanımı yapılmamıştır. İş sırrı doktrinde, iş ve iş yeri ile ilgili olan, kamuya mal olmamış, üçüncü kişiler tarafından bilinmeyen, sadece iş yerinde çalışan kişilerce bilinen, saklı kalmasında işverenin menfaati bulunan, basitçe ve kolaylıkla öğrenilemeyecek bilgiler olarak tanımlanmaktadır[52]. Şirketler hukuku bağlamında iş sırrının ise, şirketin mali durumu, iş bağlantıları ve diğer ilişkileriyle ilgili sırları ifade ettiği belirtilmektedir[53]. Aynı şekilde işletme sırrının da genel geçer bir tanımı bulunmamaktadır. Ticari işletmenin yapılanmasına, üretim yöntemlerine, teknik yeteneklerine ve dağıtım ağına ilişkin, gizli kalması gereken her türlü bilgiyi içerdiği kabul edilmektedir[54]. TTK m.527'de iş ve işletme sırlarından söz edilmekte iken, gerekçede şirket sırlarının açıklanmasının şirkete büyük zararlar verebileceğinden bahsedilmektedir. Başka bir ifadeyle, iş ve işletme sırları yerine gerekçede şirket sırları ibaresi kullanılmaktadır. Gerekçedeki bu ifade yanlış değildir. Zira TTK'nin 527. maddesi, Kanunun anonim şirketlerin düzenlendiği dördüncü kısım dokuzuncu bölümde yer almaktadır. Bu bakımdan, hükümde sözü edilen iş ve işletme sırları anonim şirkete ilişkin olup, bunların şirket sırrı başlığı altında değerlendirilmesi isabetlidir[55].

Esasında iş sırrı, işletme sırrı, şirket sırrı gibi kavramlar çoğu zaman birbiri içine geçmiş olup, bunları da kapsayacak şekilde üst başlık olarak ticari sır kavramı kullanılması daha yerinde olacaktır[56]. Zira ticari sır kavramı, genel olarak bir ticari işletmeye, işletme faaliyetine, işletmenin organizasyonuna, üretim ve üretim tekniklerine, araştırma ve geliştirme çalışmalarına, dağıtım ağına, işletmenin mali yapısına, kredibilitesine ve müşteri profiline ait olan ve gizli kalmasında tacirin menfaati

---

52 UŞAN, Fatih, **İş Hukukunda İş Sırrının Korunması**, Ankara 2003, s. 29: SULU, Muhammed, **Ticari Sırların Korunması**, İstanbul 2017, s. 22; BAĞRIAÇIK, Safiye Nur, **Üretim ve İş Sırlarının Korunması**, İstanbul 2017, s. 18; BOZKURT YÜKSEL, Armağan Ebru, Ticari Sırların Dijital Ortamda Korunması, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, S. 33, (Ocak 2018), s. 151.

53 TURANBOY, Asuman, Ticari Sır, **Prof. Dr. Tuğrul Ansay'a Armağan**, Ankara 2006, s. 360.

54 KAYA, Arslan, Ticaret Hukukunda "Ticari Sır" ve 4982 Sayılı Kanun Kapsamında Bilgi Edinme Hakkı, **Makalelerim-I**, İstanbul 2012, s. 34; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 452.

55 KAYA, s. 35; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 452; Şirket sırrı kavramına ilişkin bkz. AYAN, s. 170.

56 TURANBOY, s. 360, 368; SULU, s. 31.

bulunan işletmenin işleyişi ile ilgili her türlü bilgileri kapsamakta olup[57], iş ve işletme sırları da bu anlamda ticari sırların bir parçasını oluşturmaktadır.

Ticari sır kavramı ile ilgili olarak Türk Ticaret Kanunu'nda bir tanım yapılmamıştır. Sadece haksız rekabet oluşturan dürüstlük kuralına aykırı davranışlar ve ticari uygulamaların düzenlendiği m.55/1-d bendinde üretim ve iş sırlarının hukuka aykırı olarak ele geçirilmesinden ve ifşa edilmesinden bahsedilmektedir. Ticari sır kavramının ayrıntılı bir tanımına ilk defa "Ticari Sır, Banka Sırrı ve Müşteri Sırrı Hakkında Kanun Tasarısı'nda yer verilmiştir[58]. Buna göre ticari sır; "*Bir ticari işletme veya şirketin faaliyet alanı ile ilgili yalnızca belirli sayıdaki mensupları ve diğer görevlileri tarafından bilinen, elde edilebilen, özellikle rakipleri tarafından öğrenilmesi halinde zarar göre ihtimali bulunan ve üçüncü kişilere ve kamuya açıklanmaması gereken, işletme ve şirketin ekonomik hayattaki başarı ve verimliliği için büyük önemi bulunan; iç kuruluş yapısı ve organizasyonu, mali, iktisadi, kredi ve nakit durumu, araştırma ve geliştirme çalışmaları, faaliyet stratejisi, hammadde kaynakları, imalatının teknik özellikleri, fiyatlandırma politikaları, pazarlama taktikleri ve masrafları, pazar payları, toptancı ve perakendeci müşteri potansiyeli ve ağları, izne tabi veya tabi olmayan sözleşme bağlantılarına ilişkin veya bu gibi bilgi ve belgeleri*" ifade etmektedir. Tasarıda ayrıntılı bir tanım yapılmakla birlikte, madde metninden ticari sır örneklerinin bu maddede sayılanlardan ibaret olmadığı anlaşılmaktadır.

Diğer bir tanım ise Rekabet Kurumu Başkanlığı tarafından çıkarılan "Dosyaya Giriş Hakkının Düzenlenmesine ve Ticari Sırların Korunmasına İlişkin Tebliğ"[59] m.12/2'de yapılmaktadır. Buna göre ticari sır, "*teşebbüslerin faaliyet alanları ile ilgili olan ve gizli tutma iradesine sahip oldukları, yalnızca belirli ve kısıtlı bir kesim tarafından bilinen ve elde edilebilen, başta rakipleri olmak üzere üçüncü kişilere ve kamuya açıklanması halinde ilgili teşebbüsün ciddi zarar görme ihtimali bulunan her türlü bilgi ve belgedir*".

Yargı kararlarında da ticari sırrın bir tanımı yapılmamış, ticari sırların ne olduğunun her somut olayda uzman bilirkişilerce incelenerek ortaya çıkacak sonuca göre değerlendirme yapılması gerektiği belirtilmiştir[60].

---

57 Benzer şekilde bkz. KAYA, s. 34; SULU, s. 12.

58 Bu kanun tasarısı henüz yasalaşmamıştır.

59 RG, 18.04.2010, 27556.

60 "Suç tarihinde, katılan şirket bünyesinde mühendis olarak çalışmakta olan sanığın, şirketin ana bilgisayara güvenlik sistemini devre dışı bırakıp uzaktan girerek kendi bilgisayarına veri transferi yaptığı ve 2490 adet dosyayı şifreleyerek ZIP formatında harici belleğe kopyalayıp yeni işe başladığı firmanın ana bilgisayarına aktardığı iddia edilen olayda sanık ve müdafiin, kopyalandığı iddia edilen verilerin ticari sır veya

Sonuç itibariyle, doktrin görüşleri ve yargı kararları birlikte değerlendirildiğinde, genel ve bütün ticari sır ihlallerini kapsayıcı bir tanımın yapılmasının zor olduğu anlaşılmaktadır. Bu bakımdan genel ve ortalama bir tanım vermek gerekirse, ticari sır, gerçek veya tüzel kişi tacirlerin ticari faaliyetlerinde rekabet avantajı sağlayan, dar bir çevrede bilinen ve gizli kalmasında menfaatleri bulunan her türlü bilgidir[61].

B. Şirket Sermayesi Hakkında Yanlış Beyanda Bulunma ve Sermaye Taahhüt Edenlerin Ödeme Yetersizliğini Bilerek Onaylama Suçları (TTK m.562/9)

1. Hükmün Amaç ve Kapsamı

TTK m.562/9 hükmüne göre, TTK'nin 550. maddesine aykırı hareket edenler, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılır. TTK m.550'de ise, sermaye tamamıyla taahhüt olunmamış veya karşılığı kanun veya esas sözleşme hükümleri gereğince ödenmemişken, taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterenler ile sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yetersizliğini bildikleri halde buna onay verenlerin hukuki sorumluluğu düzenlenmektedir. Kanun koyucu hukuki sorumluluk ile yetinmeyerek, TTK m.562/9 ile buna bir de cezai sorumluluğu eklemiştir. Hükümde bu suç için seçimlik olarak üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası öngörülmüştür. Hangi tür cezayı uygulayacağına hâkim karar verecektir. Bu düzenleme TTK m.644/1 gereği limitet şirketler için de geçerlidir.

---

müşteri sırrı niteliğinde olmadığını beyan ederek atılı suçlamayı kabul etmedikleri, katılan tarafın ise söz konusu bilgilerin ticari sır niteliğinde olduğunu beyan ettikleri, dosya arasında mevcut kayıtların teknik bilgi ve tecrübeyi gerektiren konulara ilişkin olduğu nazara alınarak; kopyalanan kayıtlarda yer alan bilgilerin ticari sır veya müşteri sırrı niteliğinde olup olmadığı hususlarında konusunda uzman bilirkişilerden rapor alınması ve hâsıl olacak sonuca göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken eksik inceleme ve yetersiz bilirkişi raporuna dayanılarak yazılı şekilde hüküm kurulması hukuka aykırıdır" (Yargıtay 5. Ceza Dairesi - E. 2014/7809, K. 2017/118, https://kararara ma.yargitay.gov.tr/).

"Suç tarihinde, katılan şirket bünyesinde mühendis olarak çalışmakta olan sanığın, şirketin işleyişi, işyerinin kurulması, işyerince üretilen malzemelerin ne şekilde üretildiğine ve kalitelerine ilişkin bilgileri Suriye'de faaliyet gösteren Nadafor isimli şirkete aktardığı gerekçesiyle mahkûmiyetine karar verilmiş ise de; sanık ve müdafiin, verilen bilgilerin ticari sır veya müşteri sırrı niteliğinde olmadığını beyan ederek atılı suçlamayı kabul etmedikleri, katılan tarafın ise söz konusu bilgilerin ticari sır niteliğinde olduğunu beyan ettikleri, mahkemece aldırılan bilirkişi raporunda ise katılan şirkete ait hangi nitelikteki bilgilerin ticari sır kapsamında değerlendirildiğinin somut verilerle açıklanmadığı gibi hangi bilgilerin paylaşıldığı hususunda da bir açıklık bulunmadığı nazara alındığında, sanığın mesleki tecrübe boyutunu aşan sıfat ve görevi gereği katılan şirkette koruma altında olan ticari sır kapsamında ne tür patent ve üretim bilgilerine sahip olduğu, özellikle şirketin faaliyetine konu malzemenin üretim reçetesi ile şirketin işleyişi ile ilgili bilgilerin ticari sır veya müşteri sırrı niteliğinde olup olmadığı hususlarında konusunda uzman 3 kişilik bilirkişi heyetinden rapor alınması ve hâsıl olacak sonuca göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken eksik inceleme ve yetersiz bilirkişi raporuna dayanılarak yazılı şekilde hüküm kurulması..." (Yargıtay 5. Ceza Dairesi, E. 2016/4114, K. 2018/3922, https://kararara ma.yargitay.gov.tr/).

61 BİLGE, Mehmet Emin, **Ticari Sırların Korunması**, Ankara 2005, s. 4; TURANBOY, s. 368; YASAMAN, Hamdi, Patent Hukukunda Ticari Sırların Korunması, **Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı**, İstanbul 2009, s. 369; SULU, s. 12.

Öte yandan, sermayenin taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterilmesi belgede sahtecilik fiiliyle işlenebileceği için, bu belgelerin kullanılması durumunda TTK m.549 hükmü uygulanacaktır. TTK m.550'nin gerekçesinde, sermayenin korunması ilkesinin bir uygulaması olan bu hükmün TTK m.549'un tamamlayıcısı olduğu belirtilmiştir[62]. TTK m.549 hükmüne rağmen kanun koyucunun ayrıca TTK'nin 550. maddesini getirmesindeki amaç, kusurlu olan şirket yetkililerinin gerçekte ödenmemiş ama ödenmiş gibi gösterilen payları ve meydana gelen zararları üstlenmelerini sağlayarak, şirket sermayesinde oluşan açığın böylelikle kapatılmasıdır[63]. Bu düzenleme bir bakıma kanun koyucunun sermayenin korunması ilkesi kapsamında, şirket sermayesinin eksiksiz olarak getirilmesine ve korunmasına ne denli önem verdiğini de ortaya koymaktadır[64]. Zira sermaye şirketlerinde pay sahiplerinin sorumlulukları sınırlı olup, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payını getirmekle yükümlüdürler. Bu sınırlı sorumluluk ayrıcalığı karşısında, alacaklıların ve şirket menfaatlerinin korunması[65], taahhüt edilen sermaye paylarının düzgün bir şekilde şirkete getirilmesine ve bunların iade edilmemesine bağlıdır[66].

Bu suç bir tehlike suçu olup, sermaye taahhüt edilmemişken, taahhüt edilmiş veya karşılığı ödenmiş gibi gösterilmesi suçun oluşumu açısından yeterlidir; ayrıca bir zararın meydana gelmiş olması aranmaz[67].

2. Suç Oluşturan Fiiller

a. Sermayenin Tamamı Taahhüt Edilmemiş veya Karşılığı Kanun veya Esas Sözleşme Hükümleri Gereğince Ödenmemişken, Taahhüt Edilmiş veya Ödenmiş Gibi Gösterilmesi

TTK m.550'nin birinci fıkrasındaki suçun oluşabilmesi için iki seçimlik hareket öngörülmüştür[68]. Bunlardan birisi, şirketin sermayesi tamamen taahhüt

---

62 Gerekçe, TTK m.550.

63 Gerekçe, TTK m.550; PULAŞLI, Hasan, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre, Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Hukuki Sorumluluğu, **Ali Naim İnan'a Armağan**, Ankara 2009, s. 576.

64 SEVİ, Ali Murat, **Anonim Ortaklıkta Sermayenin Oluşturulması ve Pay Sahiplerine İade Edilme Yasağı**, Ankara 2013, s. 400.

65 KOŞUT DOĞRUSÖZ, Hanife, Anonim Ortaklık Yöneticilerinin ve Denetçilerinin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 18, S. 2, 2012, s. 685.

66 Bu konuda geniş açıklamalar için bkz. KERVANKIRAN, Emrullah, **Haftungsbeschränkung im türkischen Gesellschaftsrecht, Ein Rchtsvergleich**, Peter Lang, Frankfurt am Main 2007.

67 GÜLŞEN, s. 17, 18.

68 KATOĞLU, s. 31.

edilmemiş olduğu halde, taahhüt edilmiş gibi gösterilmesidir. Bu halde suç oluşturan hareket, şirketin kuruluşu aşamasında kurucular tarafından, sermaye artırımlarında ise yöneticiler tarafından işlenmektedir. Seçimlik hareketlerden ikincisi ise, pay bedellerinin peşin ödenmesi gereken tutarlarının kısmen veya tamamen ödenmemiş olmasına rağmen, tamamıyla ödenmiş gibi gösterilmesidir. Şirketin kuruluşunda, taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce, geri kalan kısmın ise şirketin tescilini izleyen 24 ay içinde ödenmesi gerekmektedir (TTK m.344/1). Dolayısı ile şirketin ticaret siciline tescil anına kadar kanunda belirtilen zorunlu miktarların, banka yetkilileri ya da kuruluşta görev alan diğer kişilerce ödenmiş olduğunun, tescilden sonra ise 24 ay içinde ödenmesi gereken sermayenin geri kalan kısmının kısmen veya tamamen ödendiğinin, başta yönetim kurulu üyeleri olmak üzere, banka yetkilileri, işleme onay veren noter ve ayni sermayede değerleme yapan bilirkişiler tarafından beyan edilmiş olması söz konusudur[69].

Sermayenin taahhüt edilmiş veya ödenmiş olarak gösterilmesi fiili kuruluş ve kuruluştan sonra olmak üzere iki safhada söz konusu olabileceği gibi, sermayenin ayni ya da nakdi olmasına göre bununla ilgili belgeler ve işlemler farklılık gösterebilir. Şirketin kuruluşunda taahhüt edilmemiş bir sermaye payı, taahhüt edilmiş gibi gösterilerek, şirket esas sermayesi gerçek durumundan farklı gösterilmiş ve böylece şirketin mal varlığı zarara uğratılmış olur. Bu durumda, ortada gerçek anlamda bir taahhüt bulunmadığı için, olmayan bir hukuki işlem varmış gibi gösterilerek, gerçeğe aykırı bir şekilde belge düzenlenmesi yoluyla belgede sahtecilik yapılmaktadır[70]. Kuruluş aşamasından sonra da taahhüt edilmemiş bir sermayenin taahhüt edilmiş, ödenmemiş bir sermaye payının ödenmiş gibi gösterilmesi mümkündür. Söz gelimi, tescilden sonra yönetim kurulu tarafından, sermayenin geri kalan kısmının ödendiğine dair belge düzenlenmesi ya da buna benzer bir belgenin sermaye artırımı sırasında düzenlenmiş olması söz konusu olabilir. Yine örneğin şirketin kuruluş sürecinde veya sermaye artırımı sırasında taahhüt edilen pay bedelinin bankaya yatırılmamış olduğu halde, banka müdürü ile anlaşılarak sanki para yatırılmış gibi belge alınması da TTK m.550/1 kapsamında değerlendirilebilir.

TTK m.550/1 hükmünün öncelikle gerçeğe aykırı olarak gösterilen taahhüt ve ödemeleri bilerek kabul eden kurucular ve diğer şirket yetkililerine uygulanması gerekir. Hükmün uygulanabileceği diğer bir alan ise TTK m.549'da belirti-

69 SEVİ, s. 400; AYAN s. 191.

70 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 521.

len ve başkaları tarafından sahte olarak düzenlenen belgelerin TTK m.550'de sözü edilen şirket yetkilileri tarafından kullanılması halidir. Bu son durumda, sahte belgeyi hazırlayan, hazırlanmasına yardım eden ve kullanan kişilerin aynı olması halinde, TTK m.562/8 ve m.562/9 hükümleri uyarınca ayrı ayrı cezai yaptırım uygulanacaktır[71].

b. Ödeme Yeterliliği Bulunmayan Sermaye Taahhüdünde Bulunana Onay Vermek

TTK m.550/2'de hukuki sorumluluk olarak düzenlenen ve TTK m.562/9 uyarınca suç olarak öngörülen diğer bir husus ise, sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yetersizliği bilindiği halde, bu taahhütlere onay verilmesidir. Bu ihtimalde gerçek bir sermaye taahhüdü yapılmış olmakla birlikte, bu kişilerin yeterli ödeme güçleri bulunmamakta ve buna rağmen taahhütleri kabul edilmektedir. Burada sözü edilen ödeme yetersizliğinden anlaşılması gereken, kişinin sermaye taahhüdünde bulunduğu sırada ödeme imkânının bulunmamasıdır. Hükümde geçen ödeme yetersizliğini, hem nakdi hem de ayni sermayede ödeme yetersizliği olarak anlamak gerekir[72]. Zira anonim şirkete ayni varlıklar da sermaye olarak getirilebildiğine göre, bunların getirilmesindeki ifa engellerinin de bu kapsamda değerlendirilmesini tabii karşılamak gerekir[73]. Ayni sermaye taahhüdünün ifa edildiğinden bahsedilebilmesi için şirketin taahhüt konusu varlık üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği bir duruma gelmiş olması gerekmektedir[74]. Dolayısı ile sorumluluğun doğabilmesi için ayni sermaye bakımından bir ifa engeli olmadığının da şirketin kuruluşunda kurucular, sermaye artırımında ise yönetim kurulu üyeleri tarafından bilinmesi gerekir. Bununla birlikte, kurucuların, pay taahhüt edenlerin mal varlıklarını araştırma gibi bir yükümlülükleri de bulunmamaktadır[75].

TTK m.550/2'ye dayanan sorumluluk kusur esasına dayanmakta olup, sorumluluğun doğumu için ödeme yeterliliğinin bulunmadığını bilmek şarttır[76]. Başka bir anlatımla, kuruculardan ya da yönetim kurulu üyelerinden ödeme yetersizliğinin araştırılması değil, pay taahhüdünde bulunan ve ödeme yetersiz-

---

71 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 522.

72 SEVİ, s. 401.

73 İfa engelleri konusunda geniş açıklamalar için bkz. ÇONKAR, Halil, **Anonim Ortaklıkta Ayni Sermaye**, İstanbul 2016, s. 547 vd.

74 Ayni sermayede ifa kavramı için bkz. ÇONKAR, s. 458 vd.

75 GİRAY, EDA, Anonim Şirketlerde Kuruluştan Doğan Hukuki Sorumluluk, **Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 18, S. 2, Yıl: 2012, s. 435.

76 KENDİGELEN, s. 456; AYAN, s. 192; DOĞRUSÖZ KOŞUT, s. 686; GİRAY, s. 435.

liği önceden bilinen kişilerin taahhütlerinin kabul edilmemesi istenmekte, aksine işlem yapanlar cezalandırılmaktadır.

Ödeme yetersizliğinin bilinip bilinmemesi konusunda objektif özen ölçüsü olan tedbirli bir yönetici kriterinden hareket edilmesi gerekir[77]. Bu durumda yönetim kurulunun kusurlu sayılabilmesi ve TTK m.562/9 kapsamında cezalandırılabilmesi için, taahhütte bulunan kişinin iflas etmiş ya da hakkında yapılan icra takiplerinin semeresiz kalmış olmasının bilinmesi ve buna rağmen onay verilmesi yeterlidir[78]. Yine bu fiile gösterilebilecek başka bir örnek, kurucu ortakların, içlerinden birisinin ödeme yetersizliğini bildikleri halde, buna ses çıkarmayarak şirketi tescil ettirmeleridir[79]. Bu örnekte ortakların ödeme yetersizliğini bilmelerine rağmen sessiz kalmaları aynı zamanda bunu onayladıkları anlamına da gelmekte ve bu hüküm kapsamında cezalandırılmaları bakımından yeterli olmaktadır.

3. Fail, Mağdur ve Hukuki Konu

TTK m.562/9 ile ihdas edilen suç genel failli bir suç olup, failler şirket içinden olabileceği gibi şirket dışından da olabilir. Şirket sermayesini taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterenler, öncelikle şirket yetkilileri[80] olarak nitelendirilen kurucular ile sermaye artırımlarında yönetim kurulu üyeleridir[81]. Yine bu fiilin işlenmesine katılan mali müşavirler ve bilirkişiler de bu suçun faili olabilirler[82]. TTK m.550/2'ye göre, sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yetersizliğini bilen ve buna rağmen onay verenler de yine kurucular[83], yönetim kurulu üyeleri[84] ile işleme onay veren noterler olabilir[85]. Suçun mağduru, TTK m.550/1 ve 2. fıkralarda açıklanan fiillerden dolayı sermayesi gereği gibi teşekkül edemeyecek olan şirkettir. Pay sahipleri ve alacaklılar ise şirket sermayesinin tamamıyla ödenmemiş olmasından dolayı suçtan zarar gören kişilerdir[86].

---

77 AYAN, s. 192.

78 AYAN, s. 192.

79 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 524.

80 Gerekçe, TTK m.550.

81 ÇAMOĞLU (POROY / TEKİNALP), **Ortaklıklar - I**, s. 392; DOĞRUSÖZ KOŞUT, s. 686; GİRAY, s. 434.

82 AYAN, s. 191.

83 GİRAY, s. 434.

84 ÇAMOĞLU (POROY / TEKİNALP), **Ortaklıklar - I**, s. 392; AYAN, s. 191.

85 AYAN, s. 191.

86 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 520.

Suçun hukuki konusu, şirket sermayesinin gerçeğe uygun olarak taahhüt edilmesi ve ödenmesine yönelik, ferdi kamusal menfaattir[87]. Suç genel kastla işlenebilir. TTK m.550'de belirtilmiş olan hareketleri bilmesi ve istemesi failin kastını oluşturmaktadır.

IV. SADECE ADLİ PARA CEZASI ÖNGÖRÜLEN SUÇLAR

TTK'da düzenlenen suçlardan önemli bir kısmının cezai yaptırımı sadece adli para cezasından oluşmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibidir:

A. Şirketler Topluluğunda Bağlı ve Hâkim Şirket Raporu Hazırlama Yükümlüğüne Aykırılıktan Kaynaklanan Cezai Sorumluluk (TTK m.562/3)

1. Hükmün Amaç ve Kapsamı

TTK m.199'da hâkim ve bağlı şirketlere, kendileri arasında ve şirketler topluluğuna dâhil diğer şirketler arasındaki ilişkiler hakkında rapor hazırlama yükümlülüğü getirilmiştir. Bu meyanda bağlı şirket yönetim kurulu, her yıl düzenli olarak şirketin topluluk içi ilişkileri hakkında bir rapor hazırlamakla yükümlüdür. Hâkim şirket yönetim kurulu ise her yıl düzenli olarak bir rapor hazırlama yükümlüğüne tabi değildir. Ancak yönetim kurulu üyelerinden birinin talebi üzerine böyle bir raporu hazırlaması gerekmektedir. Raporlara ilişkin düzenlemeler emredici niteliktedir[88]. Her iki raporun da belirli kişilere, gruba, organ veya makama sunulması zorunluluğu bulunmadığı gibi, bunların yayınlanmasına da ihtiyaç yoktur. TTK m.199/3 ve 4. fıkralarda, raporların sadece sonuç kısımlarının yıllık faaliyet raporunda yer alacağı belirtilmiştir.

Sözü edilen raporların hazırlanması yükümlülüğünün getirilmesi ile pay sahiplerinin ya da diğer menfaat sahiplerinin bilgilendirilerek, bu yolla şeffaflığın sağlanması değil[89], bilakis bağlı ve hâkim ortaklıkların, bir faaliyet yılında topluluk içi ilişkilerinin muhasebesinin yapılarak sonuçlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır[90]. Zira şirketler topluluğunda, tek tek şirketlerden ziyade toplulu-

---

87 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 520.

88 TEKİNALP, Ünal**, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, İstanbul 2015, N. 23-81; TEKİNALP (POROY / ÇAMOĞLU), **Ortaklıklar Hukuku - II**, İstanbul 2017, N. 2110.

89 Hâkim şirket raporunun şeffaflığın sağlanmasına yardımcı olacağı yönünde görüş için bkz. PULAŞLI, Hasan, **Şirketler Hukuku Şerhi**, 4. Baskı, Ankara 2022, § 20, N. 65; BORA, Sevda, Şirketler Topluluğunda Bağlı ve Hâkim Şirket Raporları, **Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Ocak 2014, S. 9, s. 110.

90 TEKİNALP, N. 23-82; TEKİNALP (POROY / ÇAMOĞLU), **Ortaklıklar Hukuku - II,** N. 2111.

ğun menfaatleri ön planda olduğu için, bazı hallerde bağlı şirketlerin menfaatlerine aykırı uygulamalar ortaya çıkabilmektedir. İşte bu raporlar, topluluk içi menfaatlerin açıklığa kavuşturulması açısından büyük öneme sahiptir[91]. Sözü edilen raporların hazırlanmasına oldukça önem veren kanun koyucu, bunu bir yükümlülük olarak düzenlemekle kalmamış, aynı zamanda bu yükümlülüğün ihlalini cezai yaptırıma bağlamıştır.

2. Bağlılık Raporu Hazırlama Yükümlülüğünün İhlali Suçu

Şirketler topluluğu içerisinde bağlı şirket yönetim kurulunun, bağlılık raporu hazırlama yükümlülüğünün ihlalinin cezai yaptırıma bağlanması TTK m.562/3 atfıyla düzenlenmiştir. Buna göre, 199. maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenler iki yüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılmaktadır. TTK m.199/1'e göre, bağlı şirketin yönetim kurulunun, her faaliyet yılının ilk üç ayı içinde, şirketin hâkim ve bağlı şirketlerle ilişkileri hakkında bir bağlılık raporu hazırlaması gerekmektedir.

Bağlılık raporu hazırlama yükümlülüğü her ne kadar yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkilerini düzenleyen TTK m.375'de belirtilmemiş olsa da, hükümde belirtilen raporu hazırlama yükümlülüğünü de yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkileri arasında saymak gerekir. Zira yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkileri anılan madde ile sınırlı değildir. TTK m.375 dışında kalan bazı yetki ve görevler de işin mahiyeti gereği yönetim kurulunun devredilmez yetkileri arasına girebilir. TTK m.199 hükmü de bunlardan birisidir. Bu nedenle de bu suç özgü failli bir suç olup, yönetim kurulu üyeleri suçun özgü failidirler[92].

Hükmün gerekçesinde, bağlılık raporu hazırlanmasının amacının, bağlı şirketlerin kendileri ve hâkim şirketle aralarındaki ilişkilerin ve bu ilişkilerin kayıp/yarar olarak sonuçlarının açıklanması olduğu belirtilmiştir[93]. Böylece pay sahiplerine, 202. madde ve devamında öngörülen kayıp ve denkleştirme davalarının açılmasını gerektirecek bir durum olup olmadığı konusunda bir değerlendirme sunulmuş olmaktadır[94]. Bu nedenle de raporun, doğru ve dürüst hesap

---

91 SUSUZ, Kağan, Şirketler Topluluğuna İlişkin Hükümlerin Uygulama Alanı bakımından Hâkim Teşebbüs Kavramı, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 18, S. 2, 2012, s. 270.

92 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 416.

93 Gerekçe, m.199/1.

94 Gerekçe, m.199/1; OKUTAN NİLSSON, Gül, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Şirketler Topluluğu Hukuku**, İstanbul 2009, s. 531; PULAŞLI, § 20, N. 64.

verme ilkelerine göre hazırlanması gerekir (TTK m.199/2). Ancak, şirketin ticari sırlarının ifşasının önlenmesi amacıyla, bağlı şirket yönetim kurulunun hazırlayacağı bu raporun tamamının değil, şirketin yıllık faaliyet raporunda TTK m.199/4'de belirtilen kısmının açıklanması gerekmektedir. Buna göre, yönetim kurulu sadece şirketin, "hukuki işlemin yapıldığı veya önlemin alındığı veya alınmasından kaçınıldığı anda kendilerince bilinen hal ve şartlara göre, her bir hukuki işlemde uygun bir karşı edim sağlanıp sağlanmadığını ve alınan veya alınmasından kaçınılan önlemin şirketi zarara uğratıp uğratmadığını" açıklaması gerekmektedir.

Hazırlanması zorunlu tutulan rapor bağlamında bu suçun ihdas edilmesi ile korunan değer, şirketler topluluğunda, bir faaliyet yılı içinde, bağlı şirketler ile hâkim şirket arasındaki ilişkiler sonucunda oluşan kayıpların ortaya çıkartılarak, pay sahiplerinin TTK m.202 ve devamı maddelerinde düzenlenen haklarını kullanmalarına imkân sağlanması yoluyla kaybın denkleştirilmesine ve böylece hâkimiyetin kötüye kullanılmasının önlenmesine ilişkin kamusal menfaattir[95].

Bağlılık raporu hazırlama yükümlülüğünün ihlali suçu bir ihmal suçu olup, suç oluşturan fiil, raporun kanunda belirtilen şekilde hazırlanmamasıdır[96]. TTK m.199/1'de sözü edilen raporun faaliyet yılının ilk üç ayı içinde hazırlanması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla faaliyet yılının ilk üç ayı içinde, Kanun'da belirtilen içerikte rapor hazırlanmaması halinde suç işlenmiş olacaktır. Burada soyut bir tehlike suçu söz konusu olduğu için[97], suçun oluşumu açısından bir zarar meydana gelmiş olması aranmaz. Raporun hiç ya da Kanunda belirtildiği şekilde hazırlanmaması bizzat tehlike teşkil etmektedir.

Bağlılık raporunun sonuç kısmının TTK m.199/3 gereğince yıllık faaliyet raporunda yer verilmesi[98], pay sahiplerinin yönetim kuruluna karşı ileri sürebileceği bir haktır[99]. Böylece, pay sahiplerinin şirketin durumu hakkında bilgi sahibi olacağı, şirketin hâkim şirketle ilişkilerinde zarar edip etmediği ve bu zararın

---

95 TTK m.199/1'de zarar ibaresi kullanılmakta ise de burada kastedilenin m.202 anlamında kayıp olması gerekmektedir. Zarar ve kayıp kavramları için bkz. OKUTAN NİLSSON, s. 232; GÜRBÜZ USLUEL, Aslı, Şirketler Topluluğunda Denkleştirme, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 18, S. 2, 2012, s. 290 vd.

96 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 418.

97 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 419.

98 Türk Ticaret Kanununun, bağlılık raporunun sadece sonuç kısmının yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporuna konulmasını emredici olarak düzenlemiş olduğu konusunda bkz. TEKİNALP (POROY / ÇAMOĞLU), **Ortaklıklar - II**, N. 2115.

99 TEKİNALP (POROY / ÇAMOĞLU), **Ortaklıklar - II**, N. 2116.

denkleştirilip denkleştirilmediği konusunda bilgilendirilmiş olacağı açıktır[100]. Raporun sonuç kısmında, kayıpların denkleştirilmemiş olduğunun anlaşılması halinde, bundan menfaati olan pay sahipleri ve alacaklılar, TTK m.202'de düzenlenmiş olan hâkimiyetin hukuka aykırı olarak kullanılmasına dayalı talepleri gündeme getirerek, hâkimiyetin şirketi zarara uğratacak şekilde kullanılmış olduğu gerekçesiyle, şirket malvarlığında meydana gelen kayıpların denkleştirilmesini isteyebileceklerdir. Açıklamalar ışığında suçun çok mağdurlu bir suç olduğu anlaşılmaktadır. Yıllık faaliyet raporunun hazırlanmasında menfaati olan herkes bu suçun mağdurudur. Buna göre, pay sahipleri, alacaklılar ve şirketin kendisi bu suçun mağdurudur.

TTK m.199/1'de bağlılık raporunun öngörülen süre ve içerikte hazırlanması gerektiği düzenlenmiştir. VUK m.174 uyarınca, şirketlerin faaliyet yılı/hesap dönemi ile takvim yılı aynı olduğu için, faaliyet yılının ilk üç ayı Mart ayının sonuna kadar olan süreyi ifade etmektedir. Ancak "Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik"in 16. maddesinde, yıllık faaliyet raporunun hesap döneminin bitiminden itibaren iki ay içerisinde hazırlanması gerektiği düzenlenmiştir. Bağlılık raporunun sonuç kısmının faaliyet raporunda bulunması zorunlu olduğu hesaba katıldığında, bağlılık raporunun da iki ay içerisinde hazırlanması gerektiği ortaya çıkmaktadır[101]. Ancak anılan yönetmeliğin Kanunda belirtilen üç aylık süreyi dikkate almadan hazırlanması eleştiriye açıktır.

Bağlılık raporunun içeriği ise şirketin, hâkim ve bağlı şirketlerle ilişkileri kapsamında, bir önceki faaliyet yılında hâkim şirketle, hâkim şirkete bağlı bir diğer şirketle, hâkim şirketin yönlendirmesiyle onun ya da ona bağlı bir şirketin yararına yaptığı tüm hukuki işlemlerin, alınan veya alınmasından kaçınılan diğer tüm önlemlerin açıklamasının yapılmasını kapsamaktadır. Raporda, edimler ve karşı edimlerin neler olduğu, bunların şirket açısından yarar ve zararları ortaya konur. Kayıplar denkleştirilmiş ise bunların nasıl ve ne şekilde gerçekleştirildiği açıkça belirtilir[102]. Böylece bağlı şirkette meydana gelecek zarar ve kayıp-

---

100 ÖZDİN, Funda, Şirketler Topluluğu Hukukunda Bilgilendirme Amacına Yönelik Özel Düzenlemelerin Menfaatler Dengesinin Sağlanması Açısından Değerlendirilmesi, **BÜHFD**, C. 16, S. 197-198, Ocak-Şubat 2021, s. 328.

101 YILMAZ, Asuman, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Bağlı Şirket Yönetim Kurulunun Bağlılık Raporu ve Bağlılık Raporunun Denetimi, **BATİDER**, C. XXXI, S. 2, 2015, s. 107.

102 Denkleştirme, şirketler topluluğu içinde hâkim şirketin yönlendirmesi sonucu, bağlı şirketin yapmaktan kaçındığı işlemler ya da almaktan kaçındığı önlemler nedeniyle ortaya çıkan kaybın giderilmesi olarak ifade edilebilir. Diğer taraftan, hâkim şirketin iş ve işlemleri nedeniyle bağlı şirkette meydana gelen kaybın denkleştirilerek hukuka aykırılığın giderilmesi, ancak kayba neden olan bu işlemlerin hâkim şirketin

lar telafi edilerek, salt bağlı şirket olmaktan kaynaklı konumunun kötüye kullanılması önlenmiş olacaktır[103].

Bir iç belge niteliğindeki bağlılık raporu denetlenemez; bu konu denetçinin denetleme yetkisi kapsamı dışındadır[104]. Zira bağlılık raporu bağlı şirketlerin finansal durumunu yansıtan bir rapor değil, şirketler topluluğu içinde hâkim şirket uygulamalarının bağlı şirketler üzerinde ne gibi etkilere yol açtığını, olumsuz etkilerin denkleştirilip denkleştirilmediğini ortaya koyan bir rapordur. Buna mukabil, doktrinde Alman hukukunda olduğu gibi Türk hukukunda da bağlılık raporunun bağımsız denetime tabi olduğunu savunan bir görüş bulunmaktadır[105]. Gerekçe olarak da TTK m.397/1 ve m.402/2 hükümleri ileri sürülmektedir. Bu hükümlerde, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun bağımsız denetim kapsamında olduğu belirtilmektedir. Bu görüşe katılmamaktayız, zira bir defa anılan hükümlerde faaliyet raporu içinde yer alan finansal bilgilerin denetleneceği özellikle vurgulanmaktadır; oysa bağlılık raporu finansal durumu yansıtmamaktadır. Üstelik bağlılık raporunun tamamına değil sadece sonuç kısmına yılık faaliyet raporunda yer verilmektedir. Dolayısı ile yıllık faaliyet raporunun denetime tabi olması, sadece sonuç kısmı yıllık faaliyet raporunda bulunan bağlılık raporunun da denetlenmiş olacağı anlamına gelmediği gibi, tüm bunlardan bağlılık raporunun da denetim kapsamında olduğu sonucu çıkarılamaz.

Bağlılık raporunun hiç ya da Kanunda öngörülen süre ve içerikte hazırlanmaması suçu genel kastla işlenen bir suç olup, failin sözü edilen raporu Kanunda belirtilen şartlarda hazırlamayı ihmal ettiğini bilmesi ve istemesi yeterlidir[106].

3. Hâkim Şirketin Bağlılık Raporu Hazırlama Yükümlülüğünün İhlali Suçu

TTK'nin 199. maddesinin dördüncü fıkrası ile hâkim şirketin yönetim kurulu başkanına, hâkim şirket yönetim kurulu üyelerinin talep etmesi halinde, bağlı şirketlerin finansal ve malvarlığıyla ilgili durumları, hâkim şirketin bağlı

veya bir bağlı şirketin ya da topluluğun tamamının menfaatine olması halinde söz konusu olabilmektedir. Yoksa kayba sebep olan işlemlerin ortakların ya da üçüncü şahıslara menfaat sağlamak amacıyla yapılması mümkün değildir, bu durum doğrudan hâkimiyetin kötüye kullanılmış olması olup, doğrudan hâkim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna yol açar, bkz. OKUTAN NİLSSON, s. 232.

103 GÜRBÜZ USLUEL, s. 283.

104 TEKİNALP (POROY / ÇAMOĞLU), **Ortaklıklar - II**, N. 2112, 2117; Bağlılık raporunun denetlenmesi gerektiğine ilişkin görüş için bkz. PULAŞLI, **Şirketler Hukuku Şerhi**, § 20, N. 71; BORA, s. 108.

105 YILMAZ, s. 121.

106 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 424.

şirketlerle, bağlı şirketlerin birbirleriyle ilişkileri, yaptıkları işlemler ve bunların sonuç ve etkileri hakkında, özenli, gerçeği aynen ve dürüstçe yansıtan hesap verme ilkelerine göre düzenlenmiş bir rapor hazırlattırıp yönetim kuruluna sunması yükümlülüğü getirilmiştir. TTK m.562/3 hükmü ile de bu yükümlülüğe uyulmaması cezai yaptırıma bağlanarak, iki yüz günden az olmamak üzere adli para cezası öngörülmüştür.

TTK m.562/3'de hâkim şirketin yönetim kurulu üyelerinin, bağlı şirketler hakkındaki bazı ilişkileri sorgulama ve bilgi alma hakları düzenlenmektedir[107]. Bu suçun ihdası ile korunan hukuki değer, şirketler topluluğunda hâkim şirket ile bağlı şirketler arasındaki ilişkilerin irdelenerek, hâkim şirketin bağlı şirketler üzerindeki denetimine işlerlik kazandırılması[108] ve böylece şirketin ve pay sahiplerinin haklarının korunmasına ilişkin menfaatlerdir[109]. Bu raporun hazırlanmasıyla yönetim kurulu üyelerine, hâkim şirket ile bağlı şirketler arasındaki ilişkiler konusunda konsolide bir finansal ve mal varlıksal resim vererek, fikir edinme, onlara denetim ve gözetim yapma ve ortaya çıkan sonuca göre, gereğinde zamanında önlem almalarına imkân sağlanmış olmaktadır[110]. Hükmün gerekçesinde, rapor düzenlenmesi yoluyla hedeflenen bilgi alma hakkının, bağlı şirketlerin birbirleriyle, pay sahipleriyle ve onların yakınlarıyla olan ilişkilerini de kapsamasından dolayı, bu hükmün şeffaflığın sağlanmasına da hizmet edeceği belirtilmiştir[111]. Buna karşılık, TTK m.199/4'de raporun yönetim kurulu dışında başka bir organa sunulmasına izin verilmemiş olması ve sadece sonuç kısmının yıllık faaliyet raporunda yer alabileceğinin belirtilmiş olması karşısında, hükmün şeffaflığın sağlanmasına yardım edeceği görüşü açıkta kalmaktadır.

TTK m.199/4'de birden fazla suç fiilinin düzenlenmiş olduğu anlaşılmaktadır. Bunlar sırayla aşağıda incelenmektedir.

a. Hâkim Şirket Raporunun Hazırlanmaması ve Yönetim Kuruluna Sunulmaması

Hâkim şirketin her yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu başkanından, Kanunda belirtilen şekilde bir rapor hazırlattırarak yönetim kuruluna sunmasını ve bunun sonuç kısmının yıllık faaliyet raporu ile denetleme raporuna eklenmesini isteyebilir. Burada öncelikle belirtilmesi gereken husus, bu raporun düzenlen-

---

107 Gerekçe, TTK m.199/4.

108 AKIN, İrfan, **Şirketler Topluluğu Sorumluluk Hukuku**, Ankara 2014, s. 157; GÜLŞEN, s. 10.

109 ÜNAL, s. 177, KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 426.

110 Gerekçe, TTK m.199/4; AKIN, s. 158.

111 Gerekçe, TTK m.199/4; PULAŞLI, **Şirketler Hukuku Şerhi**, § 20, N. 65.

mesinin zorunlu olmadığı, ancak yönetim kurulu üyelerinden birinin talebi üzerine hazırlanması gerektiğidir. Raporun hazırlanması için başvurunun, hâkim şirketin yönetim kurulu üyelerinden biri tarafından yazılı olarak yönetim kurulu başkanına yapılması gerekmektedir. Bu talebin yerine getirilmemesi hükmün ihlali anlamına gelmekte olup, yönetim kurulu başkanının TTK m.553'e göre hukuki sorumluluğu yanında, cezai sorumluluğuna da yol açmaktadır. Dolayısı ile bu suçun bir yükümlülük suçu olduğu söylenebilir[112].

Bu suç seçimlik hareketli bir suçtur[113]. Zira TTK m.199/4'de hangi hareketlerin yükümlülüğün ihmali anlamına geleceği de açıklanmıştır. Buna göre, söz gelimi raporun üç aylık hesap sonuçlarını içermemesinden dolayı eksik hazırlanmış olması bu suçu oluşturabileceği gibi, gerçeği dürüstçe yansıtmayan, hesap verme ilkelerine göre düzenlenmemiş olması da bu suçu oluşturabilir.

Diğer taraftan, belirtilmiş olduğu gibi, sözü edilen raporun hazırlattırılması sadece hâkim şirket yönetim kurulu başkanından istenebileceğinden, bu suçu sadece yönetim kurulu başkanı işleyebilir. Bu nedenle bu suç, özgü failli bir suçtur. Suçun mağduru ise rapor hazırlanmasını talep eden yönetim kurulu üyeleri ve hâkim şirketin pay sahipleridir[114]. Zira böyle bir raporun hazırlanması, hâkim şirketle bağlı şirket arasında veya bağlı şirketlerin kendi aralarındaki ilişkileri ortaya çıkaracağından, raporun hiç ya da Kanunda belirtildiği şekilde hazırlanmaması halinde ortaya çıkan durum, sözü edilen menfaat sahiplerinin de ilgilendirmektedir.

Hâkim şirket tarafından hazırlattırılacak raporun, özenli, gerçeği aynen ve dürüstçe yansıtan, hesap verme ilkelerine göre düzenlenmesi gerekmekte olup, raporun niteliğine ilişkin bu ölçü emredicidir[115]. Hesap verme ilkelerine göre hazırlanmasından kasıt, raporun salt bilgi verme amacına yönelik değil de, denetlemeye olanak sağlayacak şekilde rakamlara ve açıklamalara yer verilerek hazırlanmasıdır[116]. Buna göre, raporda, bağlı şirketlerin üç aylık hesap sonuçlarına, hâkim şirketin, bağlı şirketlerle ve onların birbirleriyle yaptıkları her türlü işlemlere ve topluluktaki tüm ilişkilere anlaşılır bir şekilde yer verilerek, analiz ve değerlendirmeler yapılmalı ve ortaya çıkan durumlarla ilgili sonuçlara varılmalıdır[117].

---

112 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 427.

113 ÜNAL, s. 182; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 427.

114 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 426; ÜNAL, s. 187.

115 Gerekçe, TTK m.199/4.

116 Gerekçe, TTK m.199/4.

117 TEKİNALP, N. 23-85.

Hükümde, talepte bulunan yönetim kurulu üyesinin, hâkim şirket yönetim kurulu başkanından, hazırlattıracağı raporu yönetim kuruluna sunması yanında, bunun sonuç kısmının yıllık rapor ile denetleme raporuna eklemesini de isteyebileceği düzenlenmiştir. Dolayısı ile bu istemlerin yerine getirilmemesi de bu suçun işlenmesi bakımından yeterli olacaktır. Diğer taraftan, hükümde rapor hazırlattırma ile bunun sonuç kısmının faaliyet raporuna ve denetim raporuna eklenmesini isteme talepleri arasında "ve" ibaresinin bulunması, her ikisinin bir arada yapılması gerektiğine işaret etmektedir. Oysa "Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik "in[118] 15. maddesinin (ç) bendinde, bunun yönetim organı üyelerinden biri tarafından talep edilmesi gerektiğini düzenlemektedir. Bu durumda raporun sonuç kısmının faaliyet raporuna ve denetim raporuna eklenebilmesi için, aynı yönetim kurulu üyesi ya da farklı yönetim kurulu üyelerinden birisi tarafından ayrıca talep edilmesi gerekecektir. Hâkim şirket raporu hazırlattırıldıktan sonra sadece yönetim kurulunun incelemesine sunulur. Bunun dışında yayımlanamayacağı gibi, genel kurula sunulması ya da genel kurul tarafından talep edilmesi mümkün değildir.

Bu suç soyut tehlike suçudur. Suçun oluşabilmesi için TTK m.199/4'ün birinci cümlesinde sayılan fiillerin ihlali ile suç gerçekleşir. Ayrıca bundan bir zararın doğmasına ihtiyaç yoktur.

b. Hâkim Şirket Raporu Hazırlanabilmesi İçin Bağlı Şirket Yetkililerinin Gerekli Bilgi ve Belgeleri Vermemeleri

Bağlı şirketler, hâkim şirketin hükümde belirtilmiş olan nitelikte bir rapor hazırlayabilmesi için gerekli olan bilgi ve belgeleri hâkim şirketin bu işle görevlendirilen uzmanlarına vermekle yükümlüdürler (TTK m.194/4). Dolayısı ile hâkim şirket tarafından istendiği halde, hâkim şirket raporu hazırlanabilmesi için gerekli olan evrakın verilmemesi, bağlı şirketin bu işten sorumlu yöneticilerinin cezai sorumluluğunu gerektirecektir. Ancak, bağlı şirketler, ret için yoruma yer bırakmayacak açıklıkta bir haklı sebebin varlığını ispat edebilirlerse, istenilen belge ve bilgileri vermekten kaçınabilirler. Hükmün gerekçesinde, istenilen bilginin, raporu hazırlama amacı dışında mesela bir haberde, davada, diğer bir raporda kullanılacak olması, rakibe, potansiyel rakibe veya yabancılara verilme tehlikesi taşıması haklı sebepler olarak sayılmıştır. Bilginin ayrıca amaca uygun olarak kullanılacak olması, bağlı şirketin yukarıda sayılan durumlardaki haklılığını ortadan kaldırmayacaktır[119].

---

[118] RG, 28.08.2012, 28395.

[119] Gerekçe, TTK m.199/4.

c. Rapor Hazırlanması İsteminde Bulunan Yönetim Kurulu Üyesinin Bunu Üçüncü Bir Kişinin Yararlanması Amacıyla Yapmış Olması

TTK m.199/4'nin son cümlesinde, rapor hazırlanması talebinin bir başkasının yararlanması amacıyla yapılmış olması halinde, istemde bulunan yönetim kurulu üyesinin bunun sonuçlarından sorumlu olacağı hüküm altına alınmıştır. Bu nedenle bu düzenlemenin, kanunilik ilkesi gereğince bir cezai hüküm değil de özel bir sorumluluk hali olarak değerlendirilmesi yanlış olmayacaktır. Hükmün lafzından, aslında üçüncü kişi için böyle bir talepte bulunulmasının yasaklanmış olmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, kanun koyucunun, üçüncü kişi tarafından rapor kullanılarak şirket menfaatlerinin tehlikeye düşürülmesi ile ortaya çıkabilecek zarar veya zarar tehlikesini cezalandırmak istemiş olabileceği söylenebilir. Bu bakımdan, bu suç soyut tehlike suçu olup, TTK n. 199/4'de düzenlenen diğer suçlardan farklı olarak icra hareketiyle işlenebilmektedir[120].

B. Ticaret Şirketlerinin Ticaret Bakanlığı Tarafından Denetlenmesini Engelleme Suçu (TTK m.562/4)

1. Hükmün Amaç ve Kapsamı

TTK m.562/4 hükmü ile Ticaret Bakanlığı tarafından yapılacak denetimin engellenmesine ilişkin cezai sorumluluk düzenlenmiştir. Buna göre, bu Kanun hükümlerine göre tutulmakla veya muhafaza edilmekle yükümlü olunan defter, kayıt ve belgeler ile bunlara ilişkin bilgileri, 210. maddenin birinci fıkrasına göre denetime yetkili olanlarca istenmesine rağmen vermeyenler veya eksik verenler ya da denetim elemanlarının görevlerini yapmalarını engelleyenler, üçyüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılmaktadır.

TTK m.210/1'de ticaret şirketlerinin Ticaret Bakanlığı'nın denetimine tabi olduğu hüküm altına alınmıştır. Buna göre, Ticaret Bakanlığı bu Kanun'un ticaret şirketlerine ilişkin hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili olarak tebliğler yayınlamaya yetkili kılınmıştır. Ticaret şirketleri ile ticaret sicili müdürlükleri sözü edilen tebliğe uymakla yükümlüdürler. Ticaret şirketlerinin, bu Kanun kapsamındaki işlemleri, Ticaret Bakanlığı'nın denetim elemanları tarafından denetlenir. Bu denetimin ilke, usul ve esasları ile denetime tabi işlemler Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.[121]

TTK'da üç ayrı denetim türü bulunmaktadır. Bunlar: bağımsız denetim (TTK m.397), bakanlık denetimi (TTK m.210) ve özel denetimdir (TTK m.438,

---

120 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 431.

121 "Ticaret Şirketlerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik". RG 28.08.2012, 28395.

635). Bu başlık altında incelenmekte olan suç, Ticaret Bakanlığı'nın ticaret şirketleri üzerinde gerçekleştirdiği kamu denetimidir[122]. Denetimin amacını, şirketlerin TTK'ya ve Kanuna dayanılarak çıkarılan düzenleyici işlemlere uygun olarak işlem yapıp yapmadıklarının incelenmesi oluşturmaktadır (GTB Yönetmelik, m.4). TTK m.210 kapsamında yapılacak denetim ticaret şirketlerinin kamu düzenine aykırılık halleridir. Oysa sözü edilen yönetmelik hükümleri incelendiğinde, Kanun'un vermediği yetkiler GTB denetimi kapsamına dâhil edilmiş, örneğin şirketlerin hesap denetimi ve genel kurulun yapacağı denetim ve düzeltmeler de denetim konusu içine alınmıştır[123].

TTK m.562/4'de iki ayrı suçun düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Bunlardan ilki denetim elemanlarınca istenilen belge ve bilgilerin verilmemesi ya da eksik verilmesi, ikincisi ise denetim elemanlarının görev yapmalarının engellenmesidir.

2. Yetkililerce İstenilen Defter, Kayıt ve Belgeler ile Bunlara İlişkin Bilgilerin Verilmemesi Suçu

TTK m.562/4 hükmü ve GTB Yönetmeliğinin 10. maddesine göre, şirketlerin yönetim organı üyeleri, yönetimle görevlendirilen kişiler, komiteler ve şirket çalışanları; gizli dahi olsa yazılı veya elektronik ortamda tutulan her türlü defter, kayıt, dosya, tutanak ve belgeleri Ticaret Bakanlığının denetim elemanlarının talebi üzerine uygun süre içinde vermek, incelemelerine hazır bulundurmak yükümlülüğü altındadırlar. Bu suç fiilinin oluşabilmesi için iki seçimlik hareketin söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Bunlar, Kanun hükümlerine göre tutulmak ve muhafaza edilmekle yükümlü olunan defter, kayıt ve belgeler ile bunlara ilişkin bilgilerin, bakanlık yetkililerince istenmesine rağmen verilmemiş veya eksik verilmiş olmasıdır. Sözü edilen bilgi ve belgelerin verilmesinden kasıt, bunların denetim görevlilerine bizzat teslim edilmesi ya da görevlilerin bunlara ulaşmasını sağlamaya yönelik önlemlerin alınması anlamına gelmektedir[124]. Şirket yetkilileri, istenmiş olan tüm belge ve bilgileri vermekle yükümlüdürler. Belgelerin bazılarının verilmemesi, eksik verilmesi anlamına gelir.

İstenilen belge ve bilgilerin hangi süre içinde verilmesi gerektiği konusunda TTK'da bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu konuda GTB Yönetmelik m.10/1'de istenilen belge ve bilgilerin uygun bir süre içinde verilmesinden bahse-

---

122 MEMİŞ, Tekin, Şirketler Hukukunda Denetim, **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVI, S. 3-4, (2012), s. 158.

123 MEMİŞ, s. 159; YILDIZ, Şükrü, Ticaret Şirketlerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca Denetlenmesi, **Türk Ticaret Kanununa İlişkin İkincil Mevzuatın Değerlendirilmesi**, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul 2014, s. 101.

124 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 470.

dilmekte, m.10/2'de ise bu uygun sürenin iki iş gününden az on iş gününden fazla olamayacağı belirtilmektedir. Aynı maddede bu sürenin, şirketlerin işlem hacimleri, organizasyon yapıları ve denetimin kapsamı gibi hususlar göz önünde bulundurularak bakanlığın denetim elemanlarınca belirleneceği, haklı sebeplerin varlığı halinde bu sürenin yine onlar tarafından uzatılabileceği düzenlenmiştir. Öngörülen süre içinde talep edilen belge ve bilgilerin verilmemesi ya da eksik verilmesi, sözü edilen belgeleri vermekten kaçınma anlamına geleceği için, bu durum suç olarak düzenlenmiş olan belge ve bilgilerin verilmemesi fiilini oluşturacaktır.

Bu suçun oluşması bakımından defter, belge, kayıt ve bilgilerin verilmemesi ya da eksik verilmesi yeterli olduğu için, burada bir ihmali suç söz konusudur. Suç soyut tehlike suçu olup, suçun oluşması için bir zarar veya zarar tehlikesi aranmaz[125]. Suçun işlenebilmesi için failin genel kastı yeterlidir. İstenilen belge, bilgi ve kayıtların bilerek ve isteyerek verilmemesi ya da eksik verilmesi failin kastını oluşturur.

3. Denetim Elemanlarının Görev Yapmalarını Engelleme Suçu

Kanun koyucu, belge ve bilgilerin verilmemesi ya da eksik verilmesi dışında, ayrıca denetim elemanlarının görev yapmalarının engellenmesini de suç olarak düzenlemiştir. Ancak hangi eylemlerin denetim elemanlarının görev yapmasının engellenmesi anlamına geleceği Kanunda açıkça düzenlenmemiştir. Bu bakımdan öncelikle denetim elemanlarının görev ve yetki sınırlarının tespit edilmesi, daha sonra ise denetlenen şirket yetkililerinin bu süreçteki yükümlülüklerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla, denetim ilkeleri ile denetim elemanlarının görev ve yetkilerini düzenleyen GTB Yönetmeliği hükümlerine müracaat edilecektir.

Yönetmeliğin 10. maddesinin birinci fıkrasına göre, şirketlerin yöneticileri, komiteler ve şirket çalışanları; her türlü defter, kayıt, dosya, tutanak ve belgeleri denetim elemanlarının talebi üzerine uygun süre içinde verme, incelemelerine hazır bulundurma veya gösterecekleri yere getirip teslim etme, tüm bilgi işlem sistemini denetim amaçlarına uygun olarak açma, elektronik ortamda tutulan kayıtları okunabilir hale getirme, sözlü veya yazılı olarak sorulan hususlara ilişkin cevapları verme, denetimin gereği gibi yürütülebilmesi için denetim elemanlarına görevleri süresince uygun bir çalışma ortamı sağlama, gereken her türlü yardımı sağlama ve gerekli diğer önlemleri alma yükümlülüğü altındadırlar. Görüldüğü gibi, yönetmelik hükmünde, şirket yöneticilerinin denetim kap-

[125] KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 471.

samındaki yükümlülükleri ayrıntılı bir şekilde sayılmış, belirtilen hususlar dışında kalan ve denetimi ilgilendiren diğer konular ise "diğer önlemler" ibaresi içine alınmıştır. Dolayısı ile ticaret şirketlerinin yöneticilerinin denetim kapsamında yükümlülüklerini yerine getirmemeleri, örneğin elektronik kaynaklara ulaşılması için şifreleri vermekten kaçınma, yöneltilen sorulara kaçamak cevaplar verme ya da uygun bir çalışma ortamı sağlanmaması gibi hususlar denetim elemanlarının görev yapmalarını engelleme suçunu oluşturabilecektir.

Bu suç hem icrai hem de ihmali hareketle işlenebilir. Suçun oluşması bakımından bir zarar meydana gelmiş olmasına ya da zarar tehlikesinin ortaya çıkmış olmasına gerek yoktur. Suç soyut tehlike suçudur[126]. Denetim elemanlarının görev yapmalarını engelleme suçu genel kastla işlenebilen bir suç olup, kişinin bilerek ve isteyerek engelleme anlamına gelecek hareketlerde bulunması failin genel kastını oluşturur. Denetime engel olma fiilinin daha ağır cezayı gerektirecek bir suç oluşturması halinde, adli para cezası öngören TTK m.562/4 hükmü uygulanması söz konusu olmayacaktır.

4. Fail, Mağdur ve Hukuki Konu

Bu suç bakımından fail olabilecekler GTB Yönetmelik m.10'da belirtilmiştir. Bu kişiler, denetim görevlilerine tutulması ve saklanması zorunlu olan belgeleri, bilgileri ve kayıtları vermekle ve denetimin yapılmasını engelleyici hareketleri yapmamakla yükümlü tutulan şirketlerin yönetim organı üyeleri, yönetimle görevlendirilen kişiler, komiteler ve şirket çalışanlarıdır. Bu suçla korunan değer, ticaret şirketlerinin kuruluş, işleyiş, yapısal değişiklikler, şirketler topluluğu, şirket organları, denetim ve finansal tablolar ile diğer tüm faaliyet aşamalarına ilişkin işlemlerin denetlenmesinin sağlanmasına ilişkin kamusal menfaatlerdir[127]. Suç çok mağdurlu bir suçtur. Bunlardan ilki, denetimi yapan kurum olan Ticaret Bakanlığı, ikincisi ise denetim görevini yapması engellenen denetim elemanlarıdır[128].

C. Şirkete Borçlanma Yasağının İhlalinden Doğan Cezai Sorumluk (TTK m.562/5-(b) ve (c)

Bir sermaye şirketi olan anonim şirketlere hâkim olan ilkelerden birisi de sermayenin korunması ilkesidir. Sermayenin korunması ilkesi, şirkete karşı taahhüt edilen sermayenin tam ve zamanında ifa edilmesini, sermayenin geri ödenmesinin veya geri ödeme anlamına gelecek işlemlerin önlenmesini ve şir-

126 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 473.

127 Denetim konusu işlemler anılan Yönetmeliğin 5. maddesinde ayrıntılı olarak sayılmıştır.

128 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 468.

ketin acze düşmesi halinde alınması gereken tedbirleri ifade etmektedir[129]. Sermayenin korunmasında, sadece pay sahiplerinin değil, şirketin, alacaklıların, şirket çalışanlarının ve genel olarak tüm ticari hayatın menfaati bulunmaktadır. Bu bağlamda, sermayenin korunmasına hizmet eden önlemlerden birisi de şirkete karşı borçlanma yasağının düzenlemeye kavuşturulması ve bu yasağın ihlalinin cezai müeyyideye bağlanmış olmasıdır[130]. Bu doğrultuda, 6102 sayılı TTK'da şirkete borçlanma yasağı getiren iki önemli düzenleme öngörülmüştür. Bunlardan birisi TTK m.358'de düzenlenmiş olan pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağı, diğeri ise TTK m.395/2'de hüküm altına alınmış olan pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan yakınlarının şirkete borçlanma yasağıdır.

TTK m.358 ile m.395/2 hükümleri, TTK m.644/1-b bendine göre limitet şirketlere de uygulanacaktır. Ancak bu yasağın ihlalinin suç oluşturacağına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmadığı için, kanunilik ilkesi gereği, bu fiili işleyen ortakların cezalandırılması söz konusu olamayacaktır[131]. Diğer taraftan kanun koyucu şirketler topluluğu bakımından bir istisna getirerek, TTK m.202 hükmü saklı kalmak şartıyla, şirketler topluluğuna dâhil şirketlerin birbirlerine kefil olmalarını ve garanti vermelerini borçlanma yasağı kapsamı dışında tutmuştur (TTK m.395/3).

1. Pay Sahiplerinin Şirkete Karşı Borçlanma Yasağının İhlali Suçu (TK m.562/5-b)

a. Borçlanma Yasağının Amaç ve Kapsamı

TTK m.562/5-(b) bendine göre, TTK'nin 358. maddesine aykırı olarak pay sahiplerine borç verenler, üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır. Gönderme yapılan TTK m.358'in iki farklı evresi bulunmakta olup, hüküm yürürlüğe girmeden önce 6335 sayılı Kanun ile önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır[132].

---

129 Daha fazlası için bkz. TEKİNALP, Ünal, Anonim Ortaklıklarda Sermayenin Korunması İlkesi, **Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan**, C. II, İstanbul 2010, s. 1683; TEKİNALP, N. 9-06c.

130 HIZIR, Serdar, Anonim Şirkette Pay Sahibinin Şirkete Borçlanma Yasağını Düzenleyen TTK m.358 Üzerine Bazı Değerlendirmeler, **BATİDER**, C. XXIX, S. 2, 2013, s. 227, 228; TAMER, Ahmet, Yeni Türk Ticaret Kanunu ile Getirilen Bir Yenilik: "Pay Sahiplerinin (Ortakların) Şirkete Borçlanma Yasağı" (TTK m.358), **TBB Dergisi**, 2012 (102), s. 93; YÜCE, Aydın Alber, Anonim ve Limited Şirketlerde Pay Sahiplerinin Şirkete Borçlanma Yasağı, **REGESTA**, C. 2, S. 2, 2012, s. 61; TORAMAN ÇOLGAR, Emek, **Şirkete Borçlanma Yasağı**, İstanbul 2019, s. 128.

131 GÜLŞEN, s. 12.

132 6335 sayılı Kanun öncesi ve sonrası bakımından geniş açıklamalar için bkz. HIZIR, s. 230 vd.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanun'undan önceki dönemde, pay sahipleri şirket kasasından para çekerek, şirket malvarlığının boşaltılmasına ve böylece haksız bir şekilde şirketten yararlanmalarına, şirket malvarlığından hâkim çoğunluk gibi nemalanamayan küçük pay sahiplerinin mağduriyetine, dağıtılmayan kârın örtülü şekilde pay sahiplerine aktarılması nedeniyle vergi kaybına ve alacaklarını almak için şirkete başvurduğunda şirketin içinin boşaltılmış olması nedeniyle, alacağını alamayan alacaklıların mağduriyetine neden olmaktaydı.[133] Bu mahzurların önüne geçebilmek için TTK m.358 ile pay sahiplerinin iştirak taahhüdü hariç şirkete borçlanmaları mutlak anlamda yasaklanmış, sadece bu borçlanmanın şirketle, şirketin işletme konusu ve pay sahibinin işletmesi gereği olarak yapılmış bulunan bir işlemden doğmuş olması ve emsalleriyle aynı veya benzer şartlara tabi tutulması halinde yasağa tabi olmayacağı hükme bağlanmıştı. Ancak TTK m.358'in ilk hali, ticari hayatın gerçekleriyle bağdaşmadığı yönündeki yoğun eleştiriler karşısında değiştirilmiş ve 6335 sayılı Kanunla da son şeklini almıştır. Böylece, önceki düzenlemede yasak kural, izin istisna iken; yeni metinde izin kural, yasak ise istisnai hale getirilmiş ve hüküm oldukça yumuşatılmıştır[134].

Bu düzenlemenin amacı, şirket ortaklarının ve yöneticilerinin acil ihtiyaçlarının makul bir vade içerisinde, şirkete zarar vermeyecek şekilde karşılanmasıdır[135]. Buradaki makul süreden kasıt, ihtiyacın makul bir süre içinde karşılanması değil, şirketten borç alınan değerin makul bir süre içerisinde şirkete iadesinin sağlanmasıdır[136]. Yine 6335 sayılı Kanun m.15'in gerekçesinde, şirket mal varlığının karşılıksız olarak kullandırılmayacağı, karşılıksız olarak kullandırılması halinde bazı cezai hükümlerin uygulanacağına yönelik ifadelerden, şirkete karşılıksız borçlanılamayacağı anlaşılmaktadır. Dolayısı ile sadece şirketten alınan borcun iadesi yeterli değildir; borcun vadesi de belirlenmeli ve borç alan pay sahibinin bunun için ayrıca faiz de ödemesi gerekir[137]. Borcun vadesinin hiç belirlenmemiş ya da vadenin gereğinden fazla uzun tutulmuş olması ve piyasa düzeyinde faiz istenmemiş olması halinde[138], TCK m.155 uyarınca güveni kötü-

133 KARAHAN, Sami, Anonim Şirkette Borçlanma Yasağı ve 6335 sayılı Kanun ile Getirilen Değişikliğin Sonuçları, http://www.ticaretkanunu.net/makale-24/, E.T. 01.02.2023.

134 KARAHAN, age.

135 TTK m.358 ile ilgili 6335 sayılı Kanun gerekçesi.

136 HIZIR, s. 234; HIZIR, Serdar / MERKİ, Duygu, Anonim Şirketlerde Borçlanma Yasağına Aykırılık Teşkil Eden Fiillerin Cezai Sonuçları, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 63 (4) (2014), s. 784, dpn. 11.

137 POROY / TEKİNALP (ÇAMOĞLU), **Ortaklıklar - I**, N. 512e.

138 Bu konuda bir çözüm olarak, şirketten alınan değerlerin hangi süre içinde ve hangi şartlarda ifa edileceğinin esas sözleşmeye konulacak bir hükümle belirlenebileceği konusunda açıklamalar için bkz. HIZIR, s. 237.

ye kullanma suçunun veya bu borçlanmadan kaynaklı şirketin iflası halinde TCK m.161'de düzenlenen hileli iflas suçunun oluşacağı belirtilmiştir[139].

Diğer taraftan, hükümdeki borçlanma yasağını sadece şirketten ödünç para alma ve diğer şahsi harcamaların şirket mal varlığından karşılanması ile sınırlandırmamak gerekir. Pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyelerinin borçlanma yasağını düzenleyen TTK m.395/2'deki gibi, şirketin bu kişiler için vermiş olduğu teminat, kefalet ve garantiler ile bunların borçlarının şirket tarafından devralınmasını da borçlanma yasağı kapsamında değerlendirmek gerekir[140]. Aksi takdirde hükmün kapsamı, düzenleniş amacına aykırı bir şekilde daraltılmış olacaktır. Yine aynı şekilde, sermaye borcu dışında kalan bir borcundan dolayı pay sahibinin şirket tarafından karşılıksız olarak ibra edilmesi, pay sahibinden emsallerinden açıkça farklı bir biçimde mal ya da hizmet tedarik edilmiş olunması da borçlanma yasağı kapsamında ele alınması gerekir[141]. Bununla birlikte, her türlü taahhüt işlemi TTK m.358'deki borçlanma yasağı kapsamında değerlendirilemez. Hükmün gerekçesinden, kanun koyucunun amacının şirket sermayesinin korunması olduğu anlaşılmaktadır. Bu noktada önemli olan şirket mal varlığından bir değerin çıkmış olup olmadığı ya da şirketin borçlanması ile sonuçlanan bir taahhüt altına girip girmediğidir[142]. Dolayısı ile şirketin bir taşınmazının pay sahibi tarafından kiralanmasında olduğu gibi, şirketin tasarruf alanından çıkmayan değerler bakımından bu yasağın uygulanması söz konusu değildir[143].

TTK m.358'de düzenlenen borçlanma yasağının muhatabı olanlar şirketin pay sahipleridir. TTK m.562/5-b'de açıkça pay sahibine borç verilmesini cezalandırmaktadır. Bu itibarla, pay sahibi dışında kalan paydan yararlanan intifa hakkı sahipleri ile diğer hak sahipleri, kanunilik ilkesi gereği, hükmün kapsamına dâhil değildir[144]. Burada önemli olan, borç doğuran işlemin tarafının pay sahibi olmasıdır. Bu husus gerçekleştikten sonra, borçlanma sonucunda elde edilen menfaatin kim tarafından kullanıldığının da bir önemi yoktur. Şu halde, söz

---

139 Gerekçe, 6335 sayılı Kanun m.15.

140 HIZIR, s. 235; TAMER, s. 104.

141 HIZIR, s. 235.

142 TAMER, s. 103; HIZIR, s. 236.

143 TAMER, s. 103.

144 TORAMAN ÇOLGAR, s. 144, Aksi görüş için bkz. YÜCE, s. 67, yazar, intifa hakkı sahibinin oy kullanma hakkına sahip olmasını gerekçe göstererek, hükmün kapsamına dâhil olması gerektiğini ileri sürmektedir; HIZIR ise TTK m.358'in istisnai bir hüküm olduğu, istisnai hükümlerin kapsamının genişletilmemesi gerektiği, bu nedenle, pay sahipleri dışında, hükümde sayılmayan diğer hak sahiplerinin TTK m.358 kapsamına dâhil olmadığını belirtmektedir, s. 238, dpn. 29.

gelimi, pay sahibinin şirket ile bir üçüncü kişi lehine sözleşme yapmış olduğu bir durumda yine TTK m.358'in uygulanması gerekmektedir[145].

b. Şirkete Borçlanabilmenin Şartları

TTK m.358'de pay sahiplerinin şirkete borçlanabilmeleri için iki şart öngörülmüştür. Bunlardan birisi, pay sahiplerinin, sermaye taahhütlerinden doğan vadesi gelmiş borçlarını ifa etmiş olmaları, diğeri ise şirketin serbest yedek akçelerle birlikte karının geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olmasıdır. Görüldüğü gibi bu şartlardan birisi pay sahibinin şirkete karşı tek borcunun ifasına ilişkin sübjektif bir şart oluşturmakta iken, diğeri şirketin içinde bulunduğu mali durumla ilgili objektif bir koşuldur[146]. Bu şartlardan her ikisinin de bir arada gerçekleşmiş olması gerekli olup, birisinin olumsuz olması durumunda pay sahiplerinin şirketten borç alabilmesi mümkün olmayacaktır. Hükümde sözü edilen koşulların yokluğuna rağmen pay sahibine borç verilmesi TTK m.562/5-b'de düzenlenen suçu oluşturacaktır. Ancak bu düzenleme yöneticilerin, kanunda belirtilen şartları yerine getirmekle sınırsız olarak şirketten borç para alabilecekleri anlamına gelmemektedir. Zira aksinin kabulü sermayenin korunması ilkesine aykırılık oluşturur[147].

TTK m.358'e göre pay sahiplerinin şirkete borçlanabilmelerinin ilk şartı, vadesi gelmiş olan sermaye borçlarını ifa etmiş olmalarıdır. Bir sermaye şirketi olan anonim şirkette pay sahibinin tek borcu, taahhüt etmiş olduğu sermaye payını ödemesidir. Tek borç ilkesi olarak adlandırılan ve TTK m.480/1'de düzenlenen bu ilkeye göre, Kanunda öngörülen istisnai haller dışında, pay sahiplerine esas sözleşmeyle, pay bedelini veya payın itibari değerini aşan primi ifa dışında herhangi bir borç yükletilemeyecektir[148]. Kanun koyucu buna çok önem vermiş, öyle ki, oy hakkının doğumu dahi payın kanunen veya esas sözleşmeyle belirlenmiş bulunan en az miktarının ödenmesi koşuluna bağlanmıştır (TTK m.435). Ancak hüküm, vadeden bağımsız olarak sermaye borcunun tamamının ifasını zorunlu tutmadığı için, vadesi gelmeyen sermaye borcunun bulunmasına rağmen, pay sahibinin şirketten borçlanabilmesi söz konusu olabilecektir. Bu durumda pay sahiplerinin, şirketten borç alarak, yine şirkete karşı taahhüt etmiş oldukları sermaye borçlarını ödeyebilmeleri dahi mümkündür. Bu yönüyle TTK m.358 düzenlemesi eleştiriye açıktır[149].

---

145 TAMER, s. 105; HIZIR, s. 239.

146 TAMER, s. 109.

147 Gerekçe, TTK m.358 (6335 sayılı Kanun).

148 Tek borç ilkesine ilişkin bkz. POROY / TEKİNALP (ÇAMOĞLU), **Ortaklıklar - II**, N. 1019; PULAŞLI, **Şirketler Hukuku Şerhi**, § 43, N. 1 vd.

149 KENDİGELEN, s. 244; POROY / TEKİNALP (ÇAMOĞLU), **Ortaklıklar - I**, N. 512e; TORAMAN ÇOLGAR, s. 214.

Pay sahiplerinin şirkete borçlanabilmesinin diğer bir şartı ise şirketin serbest yedek akçelerle birlikte karının geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olmasıdır. Bu şartın getirilmesinin amacı, şirketin borç verebileceği kabul edilebilir mali seviyede olması aranarak, mali durumu zayıf olan şirketlerden borç alınmasının engellenmek istenmesidir[150]. Hükümde, serbest yedek akçelerle birlikte karın geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olması arandığından, öncelikle bunun tespitinde hangi bilançonun esas alınacağı belirlenmelidir. Bu konuda Kanunda açık bir düzenleme bulunmadığı için, öğretide farklı görüşler ortaya çıkmıştır[151]. İlk önce yıllık bilanço akla gelse de, şirketin yıllık bilançosu bir önceki faaliyet yılının finansal verilerini içermesinden dolayı, şirkete borçlanma sırasında TTK m.358'de aranan şartın mevcut olup olmadığı konusunda sağlıklı bir sonuca varılmasını sağlamayacaktır. Bu bakımdan, en doğrusu borçlanma işleminin gerçekleşmesinden önce bir ara bilançonun çıkarılarak, ilgili şartın gerçekleşip gerçekleşmediğinin buna göre belirlenmesidir[152].

Bu noktada başka bir konu, pay sahiplerinin şirkete borçlanabilmesi için şirketin faaliyet dönemini kar ile kapatmış olması gerekip gerekmediği hususudur. Hükmün uygulanabilmesi için, şirketin son yıllık bilançosuna göre kar edilmiş olması şart değildir. Burada önemli olan, şirketin geçmiş yıl zararı bulunmaması, zarar bulunsa bile yedek akçelerin zarardan fazla olmasıdır. Dolayısı ile geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde şirket kaynakları bulundukça, kar edilmese bile borçlanmanın mümkün olması gerekir[153].

c. Suçun Faili ve Mağduru

TTK 358. maddenin ihlali halinde, şirkete borçlananların değil, şirket kasasından pay sahiplerine borç verenlerin cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Diğer bir ifadeyle, yasağın ihlali halinde, şirkete borçlanan kişilerin cezai sorumluluğu söz konusu değildir.[154] Bir anonim şirkette, şirket adına borç verebilecek

---

150 Aynı yönde bkz. YÜCE, s. 77; TAMER, s. 111.

151 TTK m.509/3 uyarınca kar payı avansı dağıtılmasının mümkün olduğu bir durumda borçlanmanın da serbest olması gerektiği, kar payı avansı için çıkarılacak bir ara bilançonun pay sahibinin şirkete borçlanması bakımından da kullanılabileceği yönünde bkz. KENDİGELEN, s. 244, dpn. 57; İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımı hakkındaki TTK m.462 ile bölünmeye ilişkin TTK m.165'in kıyasen uygulanarak, borçlanma işlemi ile son yıllık bilanço tarihi arasında altı aydan fazla bir süre geçmesi halinde ara bilanço çıkarılması gerektiği görüşü için bkz. TORAMAN ÇOLGAR, s. 234.

152 HIZIR, s. 280; TAMER, 112.

153 ÖZKORKUT, Korkut, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Şirkete Borçlanma Yasağı, Finansal Raporlama ve Bağımsız Denetime İlişkin Değişiklikler, **BATİDER**, C. XXVIII, S. 3, 2012, s. 50 vd.; HIZIR, s. 270; TORAMAN ÇOLGAR, s. 230; Aksi görüş için bkz. YÜCE, s. 77.

154 KARAHAN, age.

kimseler başta yönetim kurulu üyeleri, yönetimin devredilmesi halinde murahhas üye ya da murahhas müdürler ve borç verme yetkisine sahip diğer yetkililerdir. Bu bakımdan, borç verme yetkisine sahip olmayan kimseler bu suçun faili olamazlar. Bir şirkette tam olarak kimlerin borç verdiği ancak somut olaya göre belirlenebilir. Bu suçun faili olabilme belirli bir hukuki konumda bulunmayı gerektirdiği için burada özgü suç söz konusudur[155]. TTK m.358'in şirket yöneticilerinin hükümde düzenlenmiş olan şartlara aykırı olarak pay sahibine borç vermesini yasaklayıcı özelliği de bulunduğu için, borçlanma işlemi neticesinde şirketin uğramış olduğu zarardan dolayı yönetim kurulu üyeleri sorumludur[156].

Yukarıda açıklandığı gibi, TTK m.358'de pay sahibinin şirkete borçlanabilmesi için iki şartın gerçekleşmesi aranmıştır. Bu şartlardan birisinin yokluğuna rağmen pay sahibine borç verilmesi bu suçu oluşturmaktadır. Dolayısı ile burada yasaklanan fiil borç ilişkisinin kendisi değil, bu şartlardan birisinin yokluğu bilinerek pay sahibi ile şirket arasında borç ilişkisinin kurulmasıdır. Suçun ihdası şirketin mal varlığının korunması amacına yönelik olduğu için, bu suçun mağduru şirket olabilir. Şirketin ortakları ile alacaklılarını ise suçtan zarar görenler olarak kabul etmek gerekir[157].

2. Pay Sahibi Olmayan Yönetim Kurulu Üyeleri ile Yakınlarının Şirkete Borçlanma Yasağının İhlali Suçu (TTK m.562/5-c)

a. Borçlanma Yasağının Amaç ve Kapsamı

TTK m.562/5-(c) bendinde öngörülen düzenlemeye göre, bu Kanun'un 395. maddesinin ikinci fıkrasının birinci veya ikinci cümlesi hükümlerine aykırı olarak hareket edenler, üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılmaktadır. TTK'nin 395. maddesinin ikinci fıkrasında ise, pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan 393. maddede sayılan yakınlarının şirkete nakit borçlanamayacağı hüküm altına alınarak[158], şirketin bu kişiler için aynı zamanda kefalet, garanti ve teminat vermesi, sorumluluk yüklenmesi ve bunların borçlarını devralması yasaklanmıştır. Sadece hükümde belirtilen hususlarda borç verilmesi cezai yaptırıma tabi tutulmuş olup, yasağın kapsamını, nakit borçlanma ve şirketin mevcut bir borca katılarak sorumluluk yüklendiği haller oluşturmaktadır. Bununla birlikte, hükmün ikinci cümle-

155 HIZIR / MERKİ, s. 784; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 479.

156 TORAMAN ÇOLGAR, s. 135.

157 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 479.

158 Bu durumda hükümde sayılan kişilerin şirkete ayın borçlanabileceği yönünde bkz. KARAHAN, age.; AYAN, s. 146.

sinde geçen garanti sözleşmeleri dar yorumlanmamalı, bir borç devri öngören veya sorumluluk yükleyen sözleşmeleri de borçlanma yasağı kapsamında değerlendirmek gerekir. Söz gelimi pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyesi lehine aval verilmesi de borçlanma yasağının ihlali anlamına gelebilir[159].

TTK m.393/1'de işaret edilen yakınlar ise, yönetim kurulu üyesinin eşi, alt ve üst soyundan birisi ile üçüncü derece dâhil kan ve kayın hısımlarından oluşmaktadır.

İki hüküm birlikte değerlendirildiğinde, yasağın ihlalinin, hem hukuki hem de cezai müeyyidesinin söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Hukuki müeyyide olarak, yasağın ihlali halinde; şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklılarının bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebileceği hükme bağlanırken; cezai müeyyide olarak, yasağı ihlal edenlerin üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılacağı öngörülmüştür.

TTK m.395/2'de düzenlenmiş olan borçlanma yasağı, pay sahibi olan yönetim kurulu üyelerinin TTK m.358'e tabi olması nedeniyle, pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile onların pay sahibi olmayan yakınlarını kapsamaktadır. TTK m.562/5-(c) bendinin amacı, şirkete borçlanma yasağına tabi olan yönetim kurulu üyelerinin, gerçekte kendileri borçlandığı halde, kanunun hükmünü dolanmak amacıyla akrabalarını borçlanmış gibi gösterme ihtimalinin önüne geçmektir[160].

Suçun iki seçimlik hareketten oluştuğu belirtilmektedir. Bunlardan birincisi, pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile onların Kanunda sayılan yakınlarının şirkete nakit olarak borçlanması, diğeri ise şirketin bu kişilerle hükümde belirtilen sözleşmelerden birini yapmasıdır. Her iki hareketin de suç oluşturabilmesi için bir zararın meydana gelmiş olması gerekmez, salt hareketin yapılması neticesiz suç oluşturmaktadır. Bu suç soyut tehlike suçudur, borçlanma yoluyla şirketin zarara uğramış olması şartı aranmaz[161].

b. Fail, Mağdur, Kusurluluk ve Korunan Hukuki Menfaat

Bu suçun oluşabilmesi için, yönetim kurulu üyesi ve onların yakını olma sıfatlarının fiilin gerçekleştiği anda, yani şirketle borç ilişkisinin kurulduğu sırada, bulunması gerekir. Suçun faili, TTK m.395/2'nin birinci cümlesinin ihlalinde nakit borç veren yönetim kurulu üyeleri ile borç alan yönetim kurulu üyesi

159 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 493.

160 TAMER, s. 97.

161 GÜLŞEN, s. 13; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 491.

ve onların sözü edilen yakınları; ikinci cümlenin ihlalinde ise bu kişilerle Kanunda yasaklanan sözleşmeleri yapan şirket yöneticileridir[162]. Bu hükümde, pay sahiplerinin borçlanma yasağından farklı olarak, şirket adına borç verenlerin yanı sıra şirkete borçlananlar da cezalandırılmaktadır.[163] Bu suçun ihdası ile korunan değer, hükümde sözü edilen kişilerin, şirketle borç ilişkisi kurarak, şirket mal varlığını zarara uğratmalarının önlenmesine yönelik ferdi kamusal menfaattir. Suçun mağduru ise malvarlığı zarar gören anonim şirkettir. Şirket ortakları ile alacaklılar suçtan zarar görenlerdir. Bu suç kasten işlenebilen bir suçtur. Failin kastı, kendisinin ya da yakınlarının kanunda belirtilen konumunun farkında olduğu halde borçlanmayı istemesidir. Öte yandan, hükümde borç verilmesi de yasaklandığı için, borç alanın kanunda belirtilen niteliklerini bildiği halde ona borç verdiğini bilmesi failin kastını oluşturur[164].

D. Ticari Defterlerin Tutulmaması veya Kanuna Uygun Olarak Saklanmamasına İlişkin Cezai Sorumluluk (TTK m.562/6)

1. Ticari Defter Tutma Zorunluluğu, Defter Tutmanın Amaç ve Yararları

TTK m.562/6'da, ticari defterlerin mevcut olmaması veya hiçbir kayıt içermemesi yahut bu kanuna uygun saklanmaması hallerinde, sorumluların üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Anılan hükümde, anonim şirkette ticari defterlerin hiç mevcut olmadığı durumlar yanında, mevcut olmakla beraber hiçbir kayıt içermediği ya da defterlerin mevcut olmasına rağmen TTK'ya uygun saklanmadığı hallerin cezai yaptırımı düzenlenmektedir.

Ticari defterler, ticari işletmenin hesaplarıyla, kanunlarda gösterilen diğer işlemlerin kaydedildiği defterler şeklinde tanımlanmaktadır[165]. TTK m.18/1 ve m.64/1'e göre her tacir, TTK hükümleri uyarınca ticari defterlerini tutmakla yükümlüdür. Defter tutulmasının amacı işletmenin ticari işlemleriyle mali durumunun açıkça ortaya konmasıdır. Bu hususa ilişkin olarak TTK m.64/1 ve Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ[166] m.4/1'e göre, ticari defterleri tutmak ve defterlerinde ticari işlemleriyle ticari işletmesinin iktisadi ve mali durumunu, borç

---

162 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s 490.

163 KARAHAN, age.

164 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 494.

165 AYHAN, Rıza / ÇAĞLAR, Hayrettin, **Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar**, 11. Bası, Ankara 2018, s. 391; ŞENER, Oruç Hami, **Ticari İşletme Hukuku**, Ankara 2016, s. 686.

166 RG, 19.12.2012, 28502.

alacak ilişkilerini ve her hesap dönemi içinde elde edilen neticeleri bu Kanuna göre açıkça görülebilir şekilde ortaya koymak zorundadır. Böylelikle, işletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesi defterlerden izlenebilmelidir[167]. Tutulacak defterler yoluyla, tacire işletmesinin mali durumu hakkında bilgi sahibi olma; devlete de vergi alacağının tespit ve tahsilinde kolaylık sağlanmış olmaktadır[168]. Ayrıca tüzel kişiliğe sahip ticaret ortaklıklarında defterlere dayanılarak çıkarılan bilanço ortaklığın içinde bulunduğu durum hakkında ortakların bilgi edinmesini sağlamaktadır. Bütün bunlar yanında, ticari defterler, ticari uyuşmazlıkların çözümünde ispat vasıtası olarak önemli bir fonksiyona sahiptir (HMK m.222).

2. Defter Tutma Yükümlülüğüne Tabi Olanlar

Ticari defterleri tutmakla yükümlü olanlar tacir sıfatına sahip olanlardır (TTK m.18/1, 64/1). Tacir, bir ticari işletmeyi kısmen de olsa kendi adına işleten kişidir (TTK m.12/1). Bunun yanında, fiilen ticari faaliyete başlamamış olsa da, bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya ticari işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimseler de tacir sayılırlar ve ticari defterleri tutmakla yükümlüdürler (TTK m.12/2). Her ne kadar tacir ya da tacir sayılan kişi olmasa da, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olanların da defter tutma yükümlüsü olduğu söylenebilir[169]. Zira tacir gibi sorumlu olanların tacir olmanın nimetlerine değil, külfetlerine katlanması gerekmektedir. Ticari defterlerin tutulması yükümlülüğü tacirler için bir külfet olduğuna göre, tacir gibi sorumlu olanların da defter tutması gerekmektedir[170].

TTK m.17'ye göre, tacirlere ilişkin hükümler, donatma iştiraki hakkında da aynen uygulanacağından, donatma iştirakinin de ticari defterleri tutması gerekmektedir. Yine TTK m.195/5 hükmüne göre, tacir sayılan hâkim teşebbüsün de ticari defterleri tutması gerekecektir[171]. Bir ticari işletme işleten adi şirketin or-

---

167 ARKAN, Sabih, **Ticari İşletme Hukuku**, 28. Bası, Ankara 2022, s. 373.

168 ARKAN, s. 373; TAŞDELEN, s. 259.

169 BAHTİYAR, Mehmet / BİÇER, Levent, Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticari Defter Tutma Yükümlülüğü ve Ticari Defterlerin İspat Gücü, KHÜHFD, C. 1, S. 1, Haziran 2013, s. 16; TAŞDELEN, s. 264; ARKAN, s. 375; AYHAN / ÇAĞLAR, s. 395; ŞENER, s. 688; SEZGİN HUYSAL, Ayşegül, Yeni TTK ve HMK Çerçevesinde Ticari Defterler, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 18, S. 2, Yıl. 2012, s. 196.

170 Tacir gibi sorumlu olanların defter tutma yükümlülüğüne tabi olmadığı konusundaki görüş için bkz. BOZER, Ali / GÖLE, Celal, **Ticari İşletme Hukuku**, Ankara 2021, s. 330.

171 KARAMAN COŞKUN, Özlem, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Teşebbüs Kavramı ve Tacir Sayılmasının Sonuçları, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. XXI, S. 1, s. 154, 160; ARKAN, s. 375; BOZER / GÖLE, s. 330; AYHAN / ÇAĞLAR, s. 395; BAHTİYAR / BİÇER, s. 16.

takları tacir sıfatını haiz olduğu için, ortakların her birinin ayrı ayrı ticari defter tutması zorunludur[172]. Tacir birden fazla ticari işletme işletiyorsa, her bir işletme için ayrı ayrı ticari defterleri tutmakla yükümlüdür.

Ticari Defter Tebliği m.5/4'e göre, özel hukuk hükümlerine göre idare edilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan ve tüzel kişiliği bulunmayan ticari işletmeler ile kamu yararına çalışan dernekler ve vakıflar tarafından işletilen ticari işletmeler ve bunlara benzeyen ve tüzel kişiliği bulunmayan diğer ticari teşekküllerde yevmiye defteri, envanter defteri ve defteri kebir tutulması zorunludur.

TTK m.87'ye göre ticari defter tutma yükümlülüğü, tacirin ticari işletmesini ticaret siciline tescil ettirme yükümlülüğünün doğduğu andan itibaren başlamaktadır. Bununla birlikte, TTK m.87 hükmünün gerçek kişi tacirlere yönelik bir düzenleme olduğu, TTK'ya göre defter tutmakla yükümlü olan herkes bakımından belirleyici olmadığı belirtilmiştir. Zira ticaret şirketleri tacir sıfatını ticaret siciline tescille birlikte kazanırlar ve anonim ve limitet şirketler için teorik olarak ticari işletme işletilmesi zorunluğu da bulunmamaktadır. Yine tacir gibi sorumlu olanların, ticari işletmesi bulunmadığı gibi, bunlar bakımından tescil yükümlülüğü de söz konusu değildir[173]. Bu bakımdan, gerçek kişi tacirlerin ticari işletmelerini kısmen de olsa kendi adlarına işletmeye başladıkları an, ticaret şirketlerinin ise ticaret siciline tescil edilerek tüzel kişilik kazandıkları, tacir sayılanlar ile tacir gibi sorumlu olanların bu konuma girdikleri; ticari işletme işleten dernek ve vakıfların ticari işletmeleri işletmeye başladıkları; donatma iştirakinin ise müşterek donatanların tacir sıfatını kazandıkları an ticari defter tutma yükümlülükleri başlayacaktır. Defter tutma yükümlülüğünün sona ermesi tacir sıfatının, tacir gibi sayılma ve tacir gibi sorumlu olma konumunun son bulmasına kadar devam etmektedir. Diğer taraftan, tasfiye haline giren ticaret şirketlerinin tacir sıfatı, tasfiye sonunda ticaret sicilinden terkin edilinceye kadar devam ettiğinden, bu şirketler tasfiye sürecinde de defterleri tutmakla yükümlüdürler (TTK m.542/1-f, m.287 vd.)[174].

---

172 ÜLGEN, Hüseyin / HELVACI, Mehmet / KAYA, Arslan / NOMER ERTAN, Füsun, **Ticari İşletme Hukuku**, İstanbul 2019, s. 637; ARKAN, s. 375.

173 BAHTİYAR, Mehmet / AYLİ, Ali / ŞUA, Mehmet / KARAMANLIOĞLU, Argun, **Ticari İşletme Hukuku**, İstanbul 2022, s. 231.

174 ŞENER, s 689; AYHAN / ÇAĞLAR, s. 395.

3. Suç Oluşturan Fiiller

TTK m.562/6'da ticari defterlerin mevcut olmaması veya hiçbir kayıt içermemesi yahut TCK'na uygun saklanmaması halleri yasaklanarak cezai yaptırıma bağlanmıştır. Burada seçimlik hareketli bir suç söz konusudur[175]. Hükümde sözü edilen ihmali hareketlerden birinin meydana gelmesiyle suç işlenmiş olur. Kanunda bu suçun oluşması için bir zararın meydana gelmiş olması aranmadığından dolayı burada saf ihmali bir suç bulunmaktadır[176].

Ticari defterlerin mevcut olmamasından kasıt, ticari defterlerin içeriklerinde bulunan yanlışlık ve eksiklikler değil, bilakis tacirin TTK ve VUK[177] uyarınca tutmakla yükümlü olduğu ticari defterlerin hiçbir şekilde edinilmemiş olması, fiziki varlıklarının bulunmamasıdır. Ticari defterlerin hiçbir kayıt içermemesi ise, tutulması zorunlu olan defterlerin hukuken mevcut olmasına rağmen, bunlara gerekli kayıtların yapılmamış olmasıdır. Yani bu halde, ticari defter niteliğinde maddi varlığı olan, açılış onayları yapılmış ancak içlerine hiçbir kaydın girilmemiş olduğu boş defterler söz konusudur. Tek bir kaydın dahi defter içeriğinde bulunması bu suçun oluşmasını engelleyecektir. Hükümde hiçbir kayıt yapılmamasından bahsedildiği için, bu suç kesintisiz bir suçtur. Failin şirketin faaliyeti boyunca mevcut olan ticari defterlere kayıt yapmayı ihmal etmiş olmasını gerektirmektedir. Bu bakımdan suç, şirketin kayıt yapması gereken en son işlemin de deftere geçirilmemesiyle birlikte tamamlanır ve defterlere hiçbir kaydın yapılmamış olduğunun resmi mercilerce tespit edilmesiyle sona ermiş olur[178].

TTK'da tacire sadece defter tutması değil, tutmak zorunda olduğu ticari defterler ile defter kayıtlarına esas teşkil eden belgeleri on yıl süreyle saklama yükümlülüğü de getirilmiştir (TTK m.82/1 ve 5.f.)[179]. Tacirler yanında, TTK m.12/2 gereğince tacir sayılanlar ile TTK m.12/3 uyarınca tacir gibi sorumlu tutulanlar da tutmakla zorunlu oldukları ticari defterleri saklama yükümlülüğü altındadırlar[180]. Saklama süresi, ticari defterlere son kaydın yapıldığı, envanterin çıkarıldığı, ara bilançonun düzenlendiği, yılsonu finansal tabloların hazırlandığı

---

175 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 438.

176 GÜLŞEN; s. 15.

177 TTK m.64/5 hükmünde defter tutma zorunluluğuna tabi olan kişilerin aynı zamanda 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine de uymaları gerektiği belirtilmiştir.

178 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 442.

179 Vergi Usul Kanunu m.253'de ise defter ve belgelerin, bunların ilgili bulundukları yılı izleyen takvim yılından itibaren beş yıl süreyle saklanması zorunluğu getirilmiştir.

180 ŞENER, s. 699.

ve konsolide finansal tabloların hazırlandığı, ticari yazışmaların yapıldığı veya muhasebe belgelerinin oluşturulduğu takvim yılının bitişiyle başlamaktadır (TTK m.82/6). Gerçek kişi tacirin ölümü halinde mirasçıları defter ve belgeleri saklama yükümlülüğüne tabi tutulmuştur (TTK m.82/8). Buna karşılık mirasın resmi tasfiyesi halinde veya tüzel kişi tacir sona ermişse defter ve belgeler on yıl süreyle sulh hukuk mahkemesince saklanır (TTK m.82/8).

Ticari defterler ile belgeler fiziki olarak saklanabileceği gibi, açılış ve ara bilançolar, finansal tablolar ve topluluk finansal tabloları hariç olmak üzere, görüntü veya veri taşıyıcılarda da saklanabilmektedir (TTK m.65/4, m.82/3). Ancak bunun için TTK m.82/3'de iki şart öngörülmüştür. Bunlardan ilki, okunur hale getirildiklerinde, alınmış bulunan ticari mektuplar ve defter dayanaklarıyla görsel ve diğer belgelerle içerik olarak örtüşmeleri, diğeri de, saklama süresi boyunca bu kayıtlara her an ulaşılabilmesi ve uygun bir süre içinde kayıtların okunabilir hale getirilebilmesidir. Defterlerin ve diğer kayıtların elektronik ortamda tutulması durumunda, bilgiler, bilgisayar yerine basılı olarak da saklanabilir (TTK m.82/4). Yer verilen hükümlerden de anlaşıldığı gibi kanun koyucu defter ve ilgili belgelerin saklanmasına oldukça önem vermiş ve bunu ayrıntılı olarak düzenlemiştir. Dolayısıyla defter ve belgelerin belirtilen şartlara uyulmadan elektronik ortamda saklanması, TTK m.562/6'da düzenlenmiş olan suçu oluşturacaktır.

4. Suçun Faili ve Mağduru

Ticari defter tutma ve saklama yükümlülüğünün muhatabı tacirdir (TTK m.18/1, m.64/1, 82/1). TTK m.12/2 gereğince tacir sayılanlar ile TTK m.12/3'e göre tacir gibi sorumlu olanlar da defter tutma ve saklama yükümlülüğüne tabidirler. Bu bakımdan bu suç, özgü failli bir suçtur[181]. Ticari defter ve belgelerin yukarıda açıklanan yasal düzenlemelere uygun olarak tutulması ve saklanmasının ihmal edilmiş olması halinde TTK m.562/6'da ihdas edilmiş olan suç işlenmiş olur.

Ticari defter tutulması ve bunların belirli bir süreye kadar saklanması, gerçek ya da tüzel kişi tacirler için bir yükümlülüktür. Gerçek kişi tacirlerde sorumlu tacirin bizzat kendisidir. Anonim şirketlerde ise bundan yönetim kurulu sorumlu tutulmuştur. Pay defteri, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yönetim kurulunun devredilmez yetkileri arasında sayılmıştır (TTK m.375/1-f). Aynı şekilde, hükümde sayılanlar dışında

[181] KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 434.

kalan diğer defterlerin tutulması da yönetim kurulunun devredilmez yetkileri arasındadır. Zira TTK m.375/1(c) bendinde şirket muhasebesinin bölüm olarak belirlenmesi, kanuna ve genel kabul gören muhasebe ilkelerine göre muhasebe örgütünün (bölümünün) kurulması, defter ve kayıtların tutulma kurallarının tespiti, yani bir anlamda muhasebe bölümünün örgütlenmesi de yönetim kurulu üyelerinin devredilmez yetkileri arasındadır.[182] Defterlerin tutulması ile ilgili Kanun maddelerinde, defterleri tutmakla yükümlü olan kişilerin, defterlerin saklanmasından da sorumlu olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte, ticari defterlerin tutulması konusunda bir yetki devri yapılmış ise, bu görevi üstlenmiş olan kişiler suçun sorumlusu olabilecektir.

Bu suç genel kastla işlenebilen bir suç olup, failin kastını, tutmakla yükümlü olduğu ticari defterlere sahip olmadığını ya da mevcut ticari defterlere hiç kayıt yapılmadığını yahut da tutmuş olduğu ticari defterleri kanunda belirtilen şekillerde saklamadığını bilmesi ve istemesi oluşturmaktadır[183].

E. Ayni Sermaye veya Devralınacak İşletmelerin Değerlemesine İlişkin Cezai Sorumluluk (TTK m.562/10)

1. Düzenlemenin Amaç ve Kapsamı

TTK m.562/10 hükmüne göre, 551. maddeye aykırı hareket edenler doksan günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır. TTK m.551'de kanun koyucu, ayni sermayenin veya devralınacak işletme ile ayınların değerlemesinde emsaline oranla yüksek fiyat biçenlerin, işletme ile aynın niteliğini veya durumunu farklı gösterenlerin ya da başka bir şekilde yolsuzluk yapanların, bundan doğan zarardan sorumlu olacaklarını hüküm altına almıştır. Bu düzenleme TTK m.644 yollaması sonucu limitet şirketler içinde geçerlidir.

TTK m.551'de kusur esasına dayalı hukuki sorumluluk kastedilmektedir.[184] Ancak TTK m.562/10'da bu durum ayrıca cezai yaptırıma bağlanmıştır. Bu düzenleme ile kanun koyucunun, sermayenin korunması ilkesine uygun olarak, ayni sermayenin veya devralınacak işletme ve ayınların değerlerinin gerçek fiyatı üzerinden tespit edilmesini ve böylelikle şirket malvarlığının gerçeğe uygun olarak teşekkülünü sağlayarak, başta şirket olmak üzere pay sahiplerinin ve alacaklıların menfaatlerini korumayı amaçladığı anlaşılmaktadır.

---

182 Gerekçe, TTK m.375.

183 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 444.

184 Gerekçe, TTK m.551.

TTK m.551'in uygulanabilmesi için hile yapılmış olmasına gerek yoktur. Ayni sermayeye emsaline nazaran yüksek fiyat biçilmiş olması veya işletme ya da aynın niteliğinin (Örn. arsa iken bina, mesken iken iş yeri gösterilmesi gibi) veya durumunun (Örn. İmar durumu yok iken varmış gibi gösterme) farklı gösterilmesi veya başka bir şekilde yolsuzluk yapılması (Mahkeme bilirkişisi yerine özel bilirkişiden rapor almak gibi) yeterlidir.[185] Diğer taraftan, her ne kadar TTK m.551'de yolsuzluk halleri teker teker belirtilmiş ise de, sayılanlar dışında başka bir şekilde yolsuzluk yapanların da hükmün kapsamında olduğu özellikle belirtilmiştir.

Hükümde geçen "ayni sermaye" ile "bir işletme veya aynın devralınması" farklı kavramları ifade etmektedir. Şöyle ki; her ne kadar bunların her ikisi de nitelik olarak ayın ise de, bir taşınmazın veya taşınmaz üzerindeki ayni hakkın bir ticaret ortaklığına ayni sermaye olarak konulması demek, onun şirket esas sözleşmesine yazılması yanında, taşınmazların kurulmakta olan bir anonim şirkete sermaye olarak konduklarının tapuya şerh verilmesi, fikri mülkiyet hakları ile diğer hakların ilgili sicillere bildirilmesi, taşınırların ise güvenilir bir kişiye tevdi edilmelerini gerektirmektedir (TTK m.128/2). Aksi takdirde ayni sermaye olarak kabul edilmezler. Konulan ayni sermayeye TTK m.343 hükümlerine göre asliye ticaret mahkemesince atanacak bilirkişi tarafından değer biçilir ve bunun karşılığında ayni sermaye getirenlere şirketin paylarından verilir. Buna mukabil, bir işletme veya aynın devralınması, şirkete ayni sermaye olarak konulması anlamına gelmemekte, sözü edilen işletme ve ayınlar şirkete satılmaktadır. Bunlar için de aynı yöntemle bilirkişi tarafından değer biçilmekte ise de, bunları satan kişilere aynın bedeli ödenmekte, şirketten pay verilmemektedir[186].

Bir işletme veya aynın satın alınması sadece kuruluşta veya sermaye artırımında değil, şirketin kuruluşundan sonra ihtiyaç duyduğu bir zamanda da söz konusu olabilir. Ancak kanun koyucu bu gibi durumlarda sermaye olarak getirilen ayınların ve devralınacak ayın ve işletmelerin değerinin tarafsız bilirkişilerce tespitinden kaçırılmasını önlemek ve böylece şirket sermayesini korumak amacıyla TTK m.356'de bir düzenleme getirmiştir. Buna göre, şirketin tescilinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya aynın, sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin sözleşmeler, genel kurulca onaylanıp ticaret siciline tescil edilmedikçe geçerli olmayacaktır. Genel kurulun olumlu bir karar verebilmesi için ise, bu ayın ve işletmeler için de kuruluşta olduğu gibi asliye ticaret mahkemesinin atamış olduğu tarafsız bilirkişilerce değer biçilmesi gerekmektedir (TTK m.356/2).

185 Gerekçe, TTK m.551.

186 TEKİNALP, N. 10-64; ŞENER, s. 322.

2. Suç Oluşturan Fiiller

TTK m.562/10 hükmünün yollama yaptığı TTK m.551'de suç oluşturabilecek üç seçimlik hareketin bulunduğu anlaşılmaktadır[187]. Bunlar, ayni sermayenin veya devralınacak işletme ile ayınların değerlemesinde emsaline oranla yüksek fiyat biçilmesi, işletme ve aynın niteliğinin veya durumunun farklı gösterilmesi ya da başka bir şekilde yolsuzluk yapılmasıdır. Belirtilen hareketlerden birisinin gerçekleşmesi, TTK m.562/10'da ihdas edilmiş olan suçun oluşması için yeterlidir.

TTK m.343'e göre, konulan ayni sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmeler ve ayınların değeri, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce tespit edilir. Bu durum bilirkişinin bir rapor hazırlamasını zorunlu kılmaktadır. Bilirkişi konunun uzmanı olup, mahkemece kendisinden bu yönde bir talepte bulunulduğunda objektif bir şekilde raporunu hazırlamakla yükümlüdür. Somut olayda getirilen ayni sermayenin ya da devralınan işletmelerin ve ayınların niteliğine göre, her bir ayni sermaye unsuru için konunun uzmanı ayrı ayrı bilirkişilerin seçilmesi gerekmektedir[188]. TTK m.343 uyarınca bilirkişilere, uygulayacağı değerleme yöntemini belirleme serbestisi tanınmıştır[189]. Ancak bilirkişi, düzenleyeceği raporunda, uygulanan değerleme yönteminin somut olayın özelliklerine göre herkes için en adil ve uygun bir seçim olduğunu, ayni olarak konulan her varlık karşılığında ayrılması gereken pay miktarı ile Türk lirası karşılığını tatmin edici gerekçelerle açıklaması gerekmektedir (TTK m.343). Yine bilirkişi raporunda, konulan ayni sermaye üzerinde sınırlı bir ayni hak, haciz veya tedbir bulunmadığını[190], alacakların tahsil edilebilir olduğunu belirtmesi gerekmektedir[191]. Kurucular ve menfaat sahipleri bilirkişi raporuna itiraz edebilirler (TTK m.343). Belirlenen değer ve bunlara karşılık tahsis edilecek payların miktarı şirket esas sözleşmesinde yer alır (TTK m.339/2-e)[192]. Buna göre, açıklamalardan anlaşıldığı gibi, birinci hareket ile işlenen suç, özgü fail gerektirmekte olup, ancak mahkeme tarafından

---

187 KATOĞLU; s. 31; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 531.

188 ÖZDAMAR, Mehmet, 6102 Sayılı TTK Hükümleri Çerçevesinde Anonim Şirketlere Ayni Sermaye Konulmasına İlişkin Çeşitli Sorunlar, **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, C. 1, S. 1, Yıl: 2015, s. 149.

189 PASLI, Ali, Yeni Türk Ticaret Kanunu Anonim Ortaklık Hükümlerinin Tanıtılması (II) YTK Kitap 2-Kısım 4- Bölüm 1 "Kuruluşa İlişkin Sisteme Yönelik Temel Değişiklikler ve Kuruluş İşlemleri", **BATİDER**, C. XXVIII, S. 2, Haziran 2012s. 182; ÇONKAR, s. 325, 326.

190 GİRAY, s. 435.

191 Kanun koyucunun ayni sermaye olarak konan alacaklar bakımından oldukça hassas davranmış olduğu konusunda bkz. ÇONKAR, s. 326.

192 Bu durumda, ayni sermayeye değer biçilmesi ve alınacak payların hesaplanması işlemlerinin şirket esas sözleşmesi hazırlanmadan önce yapılması gerekmektedir.

atanan bilirkişilerce işlenebilir[193]. Burada salt hareket suçu söz konusudur; failin aynın değerini piyasadaki rayiç bedelinin üstünde hesaplaması ve bunu raporunda işlemesi ile tamamlanır, değeri tespit edilen ayni sermayenin esas sözleşmede yer alması ile de suç sona ermiş olur[194].

Değerleme konusu işletme ve aynın niteliğinin farklı gösterilmesinde, suçun işlenebilmesi için değerleme raporuna aynın farklı nitelikte geçmesi yeterlidir. Bu halde söz gelimi, manuel makinalar otomatik, binasız arsa binalı, eski bir daire yeni yapılmış gibi gösterilerek, değerlemesi yapılan ayınlara yüksek fiyat biçilmiş olmaktadır[195]. Değerleme konularının durumlarının farklı gösterilmesinde ise, değerleme konusunun konumu ve fiziki şartları farklı gösterilerek, yüksek fiyat biçilmesine neden olunmaktadır. Örneğin imar planına göre mesken yapılması yasak olmasına rağmen gerçek durumun saklanması, yapılacak binada belirli bir kata kadar izin verilmişken, kat sayısının daha fazlaymış gibi gösterilmesi ya da eğlence mekânı veya turistik tesis yapılması imkânı olmayan bir yer için, gerçek durum saklanarak sanki bunlar mümkünmüş gibi değer biçilmesi, değerleme konusunun durumunda yolsuzluk yapılması anlamına gelmektedir[196].

İşletme veya aynın niteliğini veya durumunu farklı gösterme suçu, bilirkişi dışında, konu ile bağlantılı şahıslar tarafından da işlenebilir. Bu kişiler, ayni sermaye getirenler veya işletmeyi devredenler olabileceği gibi, bilirkişiyi yanıltan belediyedeki ya da imar dairesindeki yetkililer de olabilir.

TTK m.551'de başka bir şekilde yolsuzluk yapılması da yasaklanmakta ve TTK m.562/10 ile suç teşkil eden bir hareket olarak düzenlenmektedir. Bu hüküm, "başka bir şekilde yapılan yolsuzluk" ifadesinin, yasaklanan davranışın unsurlarının ve sınırlarının belirli olmamasından dolayı, suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle eleştirilmektedir[197]. Buna mukabil, öğretide başka bir görüş, bu belirsizliğin yolsuzluk kavramının içeriğinin belirlenmesi yoluyla aşılabileceğini savunmaktadır. Buna göre, yolsuzluk, 04.01.1999 Avrupa Konseyi Yolsuzlukla Mücadele Özel Hukuk Sözleşmesinden hareketle, kişilerin üstlendikleri görev ve ödevlerini bilerek kanunlara uygun bir şekilde yerine getirmemesi, kötüye kullanması ve bunun için menfaat talep etmesi olarak tanımlanabilir[198]. Bu durumda, yolsuzluk kavramına yüküm-

193 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 531.
194 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 532.
195 TEKİNALP, N. 16-46.
196 TEKİNALP, 16-47.
197 KATOĞLU, s. 32.
198 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 533.

lülüklerin ihmali ve hileli hareketler girebileceği gibi, hükümde sayılan hareketler dışında kalan, kuruluş ve esas sözleşme ile ilgili hükümlerin sermayenin değerini etkileyecek şekilde ihlal edilmesi, kuruculara TTK m.348'e aykırı olarak menfaat sağlanması, örtülü şekilde bedelsiz pay senedi verilmesi ve kurucuların elinde bulunan pay senetlerinin sermaye karşılığının bulunmaması bu kapsamda sayılacak yolsuzluklara örnek teşkil etmektedir[199].

3. Fail, Mağdur ve Hukuki Konu

Bu suçun işlenebilmesi belli bir hukuki konumda bulunmayı gerektirdiği için, suç özgü failli bir suçtur. Bu nedenle, failin şirkete ayni sermaye getirilmesi ya da bir işletme veya aynın devralınması ile bunlara değer biçilmesinde görevi gereği yer alan kişiler olması gerekir. Buna göre, ayni sermaye olarak konulan varlıklara yolsuz değerlemeyi yapan bilirkişiler ile onu yönlendiren kurucular, sermaye artırımında yönetim kurulu üyeleri, diğer yöneticiler, avukatlar suçun faili olabileceği gibi, belediye ve imar dairesinde çalışan resmi yetkililer de bu suçun faili olabilirler[200]. Suçun mağduru, ayni sermayeye veya devralınan işletme ve ayınlara gerçeğe uygun değer biçilmemesinden dolayı mal varlığında eksilme meydana gelen şirkettir. Bundan etkilenecek olan şirketin pay sahipleri ile alacaklıları ise suçtan zarar gören olarak nitelendirilebilir[201].

Suçun hukuki konusu, şirketin kuruluşunda ve sermaye artırımında getirilen ayni sermaye ile kuruluşta devralınacak işletme ve ayınlardır. Bu suçun ihdasıyla korunan hukuki değer, şirkete getirilecek ayni sermayenin ve devralınacak işletme ve ayınların değerinin gerçeğe uygun olarak tespit edilmesine ilişkin ferdi kamusal menfaattir[202]. Suçun işlenebilmesi, sözü edilen ayni sermaye unsurlarının değerleme süreçlerinde yolsuzluk yapılmasına bağlıdır. Ayni sermaye para dışındaki ekonomik değeri olan maddi varlıkları ve hakları kapsamaktadır. Bu bağlamda, taşınır ve taşınmazlar ile bunların faydalanma hakları, ticari işletmeler, devredilebilir elektronik ortamlar, alanlar, adlar ve işaretler, fikri mülkiyet hakları, hisse senetleri ve tahviller ve devredilebilen ve ekonomik değeri olan her türlü varlık ayni sermaye olarak getirilebilir (TTK m.127). Ancak şirkete ayni sermaye olarak konacak varlıklar üzerinde sınırlı bir ayni hak, haciz veya tedbir bulunmaması gerekir (TTK m.342/1).

---

199 TEKİNALP, N. 16-48.

200 TEKİNALP, N. 16-52; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 528, 529.

201 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 530.

202 ÜNAL, s. 271; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 271.

Bu suç, yukarıda belirtilen hangi seçimlik hareketle gerçekleşirse gerçekleşsin salt hareket ve tehlike suçudur, neticenin gerçekleşmesi aranmadığı gibi, şirketin bundan zarar görmesi de şart değildir[203]. Ayni sermayenin veya devralınacak işletme ve ayınların değerlemesinin emsaline oranla kasten rayiç bedelin üstünde yapılması ya da bunların değerleme raporuna farklı nitelik ve durumlarda geçmesi, suçun işlenmesi için yeterlidir. Bu suç genel kastla işlenebilir. Şirkete konulan ayni sermayeye gerçek bedelin üzerinde değer biçildiğinin, devralınacak işletme ve ayınların niteliğinin ve durumunun farklı gösterildiğinin bilinmesi ve istenmesi failin kastını oluşturur.

F. İnternet Sitesi Kurma Yükümlülüğüne Aykırılık (TTK m.562/12)

1. Hükmün Amaç ve Kapsamı

TTK m.562/12'de, bu Kanun'un 1524. maddesinde öngörülen internet sitesini oluşturmayan şirketlerin yönetim organı üyelerinin, yüz günden üç yüz güne kadar adli para cezasıyla, internet sitesine konulması gereken içeriklerin usulüne uygun bir şekilde konulmamasından dolayı da yüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

TTK m.1524/1 bendine göre, 397. maddenin dördüncü fıkrası uyarınca bağımsız denetime tabi olan sermaye şirketleri, kuruluşlarının ticaret siciline tescilinden itibaren üç ay içinde bir internet sitesi açmak ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanmasına özgülemek zorundadır. Hangi sermaye şirketlerinin bağımsız denetime tabi olacağını belirleme yetkisi ise Cumhurbaşkanına verilmiştir (TTK m.397/4). Buna göre sadece Cumhurbaşkanı kararında belirtilen kriterlere sahip olan sermaye şirketleri, internet sitesi açmak ve bu sitenin belli bir bölümünü kanunen yapılması gereken ilanların yayınlanmasına özgülemek zorundadır. Kanun koyucu, TTK m.1524'de yapmış olduğu düzenleme ile önemli saydığı hususları bilgi toplumunun hizmetine sunarak, kamunun aydınlatılmasını amaçlamıştır[204].

TTK m.1524 uyarınca internet sitesi kurulması ve belirli içeriklerin burada yayınlanmasının uygulanmasının usul ve esaslarını belirlemek amacıyla Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik hazırlanarak

---

[203] ERMAN, Sahir, **Şirketler Ceza Hukuku, Ticari Ceza Hukuku VII**, İstanbul 1993, s. 36 ÜNAL, s. 275; KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 532.

[204] Öğretide Tekinalp, pay sahiplerinin doğru bilgiye istedikleri an ve istedikleri yerde ulaşabilme üstünlüğü anlamına gelen şeffaflık ilkesinin, kamuyu aydınlatmadan daha ileri bir anlayış ve yaklaşımının ifadesi olarak TTK m.1524'de düzenlenmiş olduğunu belirtmektedir, bkz. POROY / TEKİNALP (ÇAMOĞLU), **Ortaklıklar - I**, N. 471b.

Resmi Gazete'de yayınlanmıştır[205]. Her ne kadar anılan yönetmeliğin başlığında "Sermaye Şirketleri" ifadesi yer almakta ise de, yönetmelik bütün sermaye şirketlerini değil, sadece TTK m.397 uyarınca bağımsız denetime tabi sermaye şirketlerini kapsamaktadır (Yönetmelik m.2). Dolayısı ile TTK m.1524 ile getirilen söz konusu yükümlülük, bağımsız denetime tabi olmayan şirketlere uygulanamaz. Ancak bu durum, bağımsız denetime tabi olmayan şirketlerin internet sitesi kurarak, bilgi toplumu hizmetlerine sunmalarına engel değildir.

TTK m.1524/1'de öngörülen yükümlülüklere uyulmaması, ilgili kararların iptal edilmesi yanında, Kanuna aykırılığın tüm sonuçlarının doğmasına yol açar ve kusuru bulunan yöneticiler ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna neden olur. Hüküm, esasında kusura dayalı hukuki sorumluluğu düzenlemekle birlikte, cezai sorumluluğu da saklı tutmuştur (TTK m.1524/2). Çalışmamızın bu bölümünde TTK m.1524'de öngörülen yükümlülüğe uyulmamasının cezai yaptırımı incelenmektedir.

TTK m.1524'de getirilen internet sitesi açma yükümlülüğünden sorumlu olanlar bağımsız denetime tabi şirketlerin yönetim kurulu üyeleridir. Bununla birlikte, internet sitesi açtırılması, yönetim kurulunun devredilmez ve vazgeçilmez görevlerinden biri olmadığı için, yönetimin murahhaslara devredilmesi halinde, cezai sorumluluğun muhatabı da ilgili murahhas üye ya da murahhas müdür olacaktır.

2. Suç Oluşturan Fiiller

TTK m.562/12 hükmü ile iki ayrı yükümlülüğün ihlali, iki ayrı suç olarak düzenlenmiştir. Bu yükümlülüklerden birisi, TTK m.1524 uyarınca denetime tabi sermaye şirketlerinin kuruluşlarının ticaret siciline tescilinden itibaren üç ay içerisinde internet sitesini kurmak, diğeri ise yine aynı hükme göre, bu sitenin belirli bölümlerini şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanmasına özgülemektir. TTK m.562/12'de her iki suçun da cezai yaptırımı farklı öngörülmüştür.

a. İnternet Sitesinin Açılmaması

Kanunda internet sitesi açma zorunluğundan bahsedilmekte ise de bu kavramla ilgili olarak bir açıklama ya da tanımlamaya yer verilmemiştir. Teknolojik gelişmeler karşısında Kanunun uygulanabilirliğinin devam ettirilmesi bakımından bunun isabetli bir yaklaşım olduğu söylenebilir[206]. Aksi takdirde kanun metinlerinin sadece

---

[205] RG, 31.05.2013, 28663.

[206] FALCIOĞLU, Özgür Mete, TTK'nın 1524. Maddesi ile Sermaye Şirketleri İçin Getirilen İnternet Sitesi Açma Zorunluluğu, Uygulama Alanı ve Yaptırımlar, **Prof. Dr. Belgin Erdoğmuş'a Armağan**, İstanbul 2011, s. 657.

belirli bir zamanda geçerli olan teknolojilerle sınırlı kalması gibi bir sonucun ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır. Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmeliğin "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlığı altında bulunan m.4 (e) bendinde, internet sitesi, Kanun'un 1524. maddesinde belirtilen asgari içeriğe sahip bir elektronik platform olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım ile sadece internet sitesinde yayınlanması gereken içeriklere yollama yapılmıştır[207].

İnternet sitesi, dünya çapında bir ağ anlamına gelen "World Wide Web" kavramı ile (kısaca www ya da web olarak adlandırılmakta) ifade edilen bir teknik sistem bütünü olup, web sunucusuna yüklenmiş bir HTML (Hyper Text Markup Language) dokümanını ifade etmektedir. Bu dokümanların her birine Web sayfası adı verilmekte ve Web sayfalarına internet kullanıcısının bilgisayarında çalışan Web tarayıcısı adı verilen bilgisayar programları aracılığıyla erişilmektedir[208]. Kanunda "internet sitesi" terimi kullanılmış olmasına rağmen, hükmün gerekçesinde "web sitesi" terimi üzerinden açıklama yapılmıştır. Açıklandığı gibi her iki terim de teknik olarak aynı anlama gelmektedir.

Öte yandan, TTK m.1524 hükmü bakımından önemli olan husus, denetime tabi sermaye şirketlerinin, açıklanması istenilen bilgileri bir internet sitesi üzerinden duyurmalarıdır. Web sitesinin kullanım amaçları şirketlerin kendi takdirindedir. Dolayısıyla, şirketler bu amaca yönelik olarak ayrıca bir web sitesi kurabilecekleri gibi, zaten mevcut olan web sitelerinin bir bölümünü bu amaca özgüleyebilirler[209].

b. İnternet Sitesine Konulması Gereken İçeriklerin Usulüne Uygun Bir Şekilde Konulmaması

Sermaye şirketlerinin, TTK m.1524 kapsamındaki yükümlülükleri sadece bir internet sitesi kurulması değildir. Buna ilaveten, hükümde öngörülen ve uyulmaması TTK m.562/12'e göre suç oluşturan diğer bir yükümlülük, kurulan internet sitesinin, açıklanması gereken bilgileri de usulüne uygun bir şekilde içermesi gerektiğidir. Bu bakımdan, öncelikle Kanun'da öngörülen içeriklerin neler olduğunun belirlenmesi gerekmektedir.

Sermaye şirketlerinin internet sitelerine koymakla yükümlü oldukları zorunlu içeriklerin neler olduğu Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair

---

207 FALCIOĞLU, Özgür Mete, Anonim Şirketlerin İnternet Sitesi Açma Yükümlülüğü ve Aykırılığın Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Bakımından Etkisi, **Legal Hukuk Dergisi**, C. 14, S. 159, Yıl: 2016, s. 1308.

208 Bu konuda geniş açıklamalar için bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/World_Wide_Web, E.T. 12.02.2023.

209 FALCIOĞLU, s. 658.

Yönetmelik'in 6. maddesinde 35 bent halinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir[210]. Buna göre, yayımlanması gereken zorunlu içeriklerin bir kısmının sürekli olarak yayımda kalması gerekirken, diğer bir kısmının ise en az altı ay yayında kalması yeterli olmaktadır. İçeriklerin altı ay geçmeden kaldırılması konulmamış sayılmasına yol açmakta ve bu durum aynı zamanda bir suç olarak düzenlenmektedir.

Diğer taraftan, anılan Yönetmelikte ilan edilecek bilgiler arasında bulunmadığı halde, TTK m.154'de birleşme kararının, TTK m.189'da tür değiştirme kararının, TTK m.536/2'de tasfiye memurlarının, TTK m.547/2'de ek tasfiye halinde son tasfiye memurlarının ve nihayet TTK m.548/1'de tasfiyeden dönülmesi halinde buna ilişkin genel kurul kararının da ilan edilmesi gerekmektedir. TTK m.1524'de, "şirketçe kanunen yapılması gereken ilanlar" ifadesine yer verildiği için, bu durumda, ilgili Yönetmelikte düzenlenmiş olmasa bile, yapılacak ilanlarda internet sitesine konur ifadesi bulunsun bulunmasın şirketin yapmış olduğu tüm ilanların internet sitesinde yayınlanması gerekecektir.

İnternet sitesinde yayınlanacak içeriklerin tespiti yanında bunların belli usul ve esaslara göre yayımlanması da bir o kadar önem arz etmektedir. Bu bağlamda, yayınlanacak içeriklerin internet sitesine ne şekilde ve hangi süre içinde konacağı ve bunların ne kadar süreyle orada kalacağı gibi hususlar üzerinde durulması gerekmektedir.

Şirketlerin internet sitesi açma yükümlülüklerinin başlangıç süresine ilişkin olarak, Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitesine Dair Yönetmelik m.5/1 ve 2. fıkralara göre, yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten[211] itibaren kurulan şirketlerin kuruluşlarının ticaret siciline tescil edildiği tarihten itibaren, yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten sonra kapsama dâhil olan sermaye şirketlerinin ise, kapsama girdikleri tarihten itibaren üç ay içinde internet sitesi açmaları ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanması için özgülemeleri gerekmektedir. Şirketler, internet sitesine ilişkin yükümlülüklerini doğrudan kendileri yerine getirebilecekleri gibi Merkezi Veri Taban Hizmet Sağlayıcılarından (MTHS)[212] destek hizmeti almak suretiyle de yerine getirebilirler (İnternet Sitesine Dair Yönetmelik m.5/3).

---

210 Yönetmelik düzenlemesinin TTK m.1524'de geçen kanunen yapılması gereken ilanlar kapsamını aştığı yönündeki görüş için bkz. FALCIOĞLU, Hükümsüzlük, s. 1314.

211 Sözü edilen Yönetmelik 13.07.2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

212 Merkezi Veri Tabanı Hizmet Sağlayıcı (MTHS), yönetmeliğin 4. Maddesinin (h) bendine göre, Kanunun 1524'üncü maddesi ve bu Yönetmelik uyarınca şirketlerin kendi internet sitelerinin özgülenmiş kısmında erişime açılması gereken içeriği güvenli ortamda tutma, şirketin erişimine hazır bulundurma ve arşivleme dahil olmak üzere Bakanlıkça belirlenmiş diğer faaliyetleri yürüten özel hukuk tüzel kişisini ifade etmektedir.

İnternet sitesinde yayımlanacak içeriklerin konulma süresine ilişkin olarak TTK m.1524/1'de genel bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre, bu Kanunda belli bir sürenin belirtilmemiş olduğu hallerde, içeriğin dayandığı işlemin veya olgunun gerçekleştiği tarihten, tescil veya ilana bağlandığı durumlarda ise tescil veya ilanın yapıldığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde, şirketin kuruluşundan internet sitesi açılıncaya kadar geçen sürede yayımlanması gereken içeriklerin ise bu sitenin açıldığı tarihte siteye konulması gerekmektedir. Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitesine Dair Yönetmelik m.6'da ise her içeriğin sonunda hangi süre içinde internet sitesine konması gerektiği belirtilmiştir.

Şirketin ticaret unvanı, MERSİS numarası, merkezi, taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı, yöneticilerin kimlikleri ile denetçiye dair bilgiler, internet sitesinde sürekli olarak yayımlanır (Yönetmelik m.6/1). Birinci fıkra uyarınca yayımlanan içeriklerde değişiklik meydana gelmesi halinde, bunların da değişikliğin meydana geldiği tarihte internet sitesine konması gerekir (Yönetmelik m.6/2). En az altı ay süreyle yayımlanması gereken içeriklerde ise, her içerikten sonra internet sitesine konulması gereken süre ayrıca belirtilmiştir. Buna göre, içeriğin dayandığı olgunun veya işlemin gerçekleştiği tarihten, tescil veya ilan edilen hususlarda ise bunların yapıldığı tarihten itibaren, iki ay, otuz gün, üç iş günü, beş gün ve yayımlandığı tarih gibi farklı süreler öngörülmüştür (İnternet Sitesine Dair Yönetmelik m.6/3 a-z).

Şirketlerin internet sitesi açma ve burada yayımlamaları gereken bilgilerle ilgili olan önemli bir konu da TTK m.1524/4'de öngörülmüş olan yönlendirilmiş mesaj kavramıdır. Buna göre, internet sitesinin bu amaç için tahsis edilmiş olan kısmında yayımlanan içeriğin baş tarafına tarih ve parantez içerisinde "yönlendirilmiş mesaj" ibaresinin konulması gerekmektedir. Yönlendirilmiş mesaj ibaresinden, internet sitesini görüntüleyen üçüncü kişilere yönlendirilen iletilerin anlaşılması istenmektedir[213]. Kanun koyucu, şirketin internet sitesine m.1524 kapsamında konulan açıklamaların yönlendirilmiş olmasına bazı sonuçlar bağlamıştır. Bunlardan birisi, üzerinde yönlendirilmiş mesaj etiketi bulunan iletiyi artık şirketin keyfi olarak değiştiremeyeceğidir[214]. İkinci önemli sonuç, mesajın üçüncü kişiler tarafından yönlendirildiği şekliyle alınmış sayılacağı hususudur. Ancak hükmün gerekçesinde, alınmış sayılmanın, açıklanan hususların üçüncü kişiler tarafından biliniyor anlamına gelmeyeceği, zira kimsenin

213 ALTAŞ, Soner, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre İnternet Sitesi Açma ve Yönlendirilmiş Mesaj Bulundurma Zorunluluğu, **Mali Çözüm Dergisi**, Ocak-Şubat 2011, s. 146; FALCIOĞLU, s. 663.

214 ALTAŞ, s. 146.

web sitesine bakmaya ve ona ulaşma mecburiyetinde olmadığı belirtilmiştir[215]. Kısaca yönlendirilmiş mesajın, internet sitesinin bu amaçlar için ayrılmış sayfalarında yayımlandığı, belirli bir zaman diliminde değiştirilmeden aynı kaldığı ve ilgili tüm taraflara yönlendirildiği karine olarak kabul edilmektedir (TTK m.1524/4, İnternet Sitesine Dair Yönetmelik m.4/1-m).

Şirketin internet sitesine yönlendirilmiş mesaj ibaresinin konulmaması ve Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik hükümlerine göre değiştirilmemesi, TTK m.562/12 uyarınca internet sitesinde yayımlanması gereken içeriklerin usulüne göre konulmaması suçunu oluşturacaktır. Bu bağlamda, yönlendirilmiş mesaj ibaresinin zaman damgası ile oluşturulup kaldırılması, bu usule uymadan yönlendirilmiş mesajın içeriğinin değiştirilmesi bu suçu oluşturmaktadır. Açıklamalardan anlaşıldığı gibi, bu suç ihmali hareketle işlenebilen bir suçtur.

3. Fail, Mağdur ve Hukuki Konu

Bu suç özgü failli bir suçtur. Fail, internet sitesi açma yükümlülüğüne tabi olan bağımsız denetime tabi şirketlerin yönetim kurulu üyeleridir[216]. İnternet sitesine konulan bilgiler kamuyu aydınlatma ve şeffaflığı sağlama amacına yönelik bir uygulama olduğu için, internet sitesinin hiç açılmaması ya da kurulmuş olan internet sitesinde yayımlanması gereken içeriklerin usulüne uygun olarak konulmaması halinde kamunun menfaatleri ihlal edilmektedir. Bu yönüyle gayrimuayyen mağdurlu bir suç olarak nitelendirilmektedir[217]. Suçun hukuki konusu ise, kurulması istenen internet sitesi ve burada yayınlanması gereken içeriklerdir. Korunan hukuki değer, mevcut ve müstakbel menfaat sahiplerinin internet sitesinde yayınlana içerikler yoluyla bilgilendirilerek, kamunun aydınlatılmasına ilişkin kamusal menfaattir.

---

215 Gerekçe, TTK m.1524.

216 TEOMAN, Ömer, Sermaye Ortaklıklarının İnternet Sitesi Açma ve Burada Yasada Öngörülen İçerikleri Yayımlama Yükümlülüğüne Aykırı Davranmanın Yaptırımı Nedir? **BATİDER**, C. XXVII, S. 41, 2011, s. 5.

217 KÜÇÜKTAŞDEMİR, s. 458.

Hakem Değerlendirmesi : Dış bağımsız.
Çıkar Çatışması : Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek : Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.
Peer-review *: Externally peer-reviewed.*
Conflict of Interest *: The author has no conflict of interest to declare.*
Grant Support *: The author declared that this study has received no financial support.*

KAYNAKÇA / REFERENCES

AKIN, İrfan, **Şirketler Topluluğu Sorumluluk Hukuku**, Ankara 2014.

ALTAŞ, Soner, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre İnternet Sitesi Açma ve Yönlendirilmiş Mesaj Bulundurma Zorunluluğu, **Mali Çözüm Dergisi**, Ocak-Şubat 2011, (s. 143-150).

ARKAN, Sabih, **Ticari İşletme Hukuku**, 28. Bası, Ankara 2022.

ARTUK, Mehmet Emin / GÖKÇEN, Ahmet / YENİDÜNYA / A. Caner, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 15. Bası, Ankara 2015.

AYAN, Özge, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları**, Ankara 2021.

AYHAN, Rıza / ÇAĞLAR, Hayrettin, **Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar**, 11. Bası, Ankara 2018.

BAĞRIAÇIK, Safiye Nur, **Üretim ve İş Sırlarının Korunması**, İstanbul 2017.

BAHTİYAR, Mehmet / AYLİ, Ali / ŞUA, Mehmet / KARAMANLIOĞLU, Argun, **Ticari İşletme Hukuku**, İstanbul 2022.

BAHTİYAR, Mehmet / BİÇER, Levent, Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticari Defter Tutma Yükümlülüğü ve Ticari Defterlerin İspat Gücü, **KHÜHFD**, C. 1, S. 1, Haziran 2013, (s. 15-32).

BİLGE, Mehmet Emin, **Ticari Sırların Korunması**, Ankara 2005.

BORA, Sevda, Şirketler Topluluğunda Bağlı ve Hâkim Şirket Raporları, **Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Ocak 2014, S. 9, (s. 93-113).

BOZER, Ali / GÖLE, Celal, **Ticari İşletme Hukuku**, Ankara 2021.

BOZKURT YÜKSEL, Armağan Ebru, Ticari Sırların Dijital Ortamda Korunması, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, S. 33, (Ocak 2018), (s. 143-192).

ÇONKAR, Halil, **Anonim Ortaklıkta Ayni Sermaye**, İstanbul 2016.

ERMAN, Sahir, **Şirketler Ceza Hukuku, Ticari Ceza Hukuku VII**, İstanbul 1993.

FALCIOĞLU, Özgür Mete, TTK'nın 1524. Maddesi ile Sermaye Şirketleri İçin Getirilen İnternet Sitesi Açma Zorunluluğu, Uygulama Alanı ve Yaptırımlar, **Prof. Dr. Belgin Erdoğmuş'a Armağan**, İstanbul 2011, (s. 653-669).

FALCIOĞLU, Özgür Mete, Anonim Şirketlerin İnternet Sitesi Açma Yükümlülüğü ve Aykırılığın Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Bakımından Etkisi, **Legal Hukuk Dergisi**, C. 14, S. 159, Yıl: 2016, (s. 1299-1330), (Hükümsüzlük).

GÖKÇEN, Ahmet, **Belgede Sahtecilik Suçları**, 2. Baskı, Ankara 2010.

GÜNGÖR, Devrim, **Resmi Belgelerde Sahtecilik Suçu**, Ankara 2010.

GÜLŞEN, Recep, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda Düzenlenen Suçlar, **Zirve Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S. 2, Eylül 2013, (s. 6-24).

GÜRBÜZ USLUEL, Aslı, Şirketler Topluluğunda Denkleştirme, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 18, S. 2, 2012, (s. 281-307).

HIZIR, Serdar / MERKİ, Duygu, Anonim Şirketlerde Borçlanma Yasağına Aykırılık Teşkil Eden Fiillerin Cezai Sonuçları, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 63 (4), 2014, (s. 779-812).

HIZIR, Serdar, Anonim Şirkette Pay Sahibinin Şirkete Borçlanma Yasağını Düzenleyen TTK m.358 Üzerine Bazı Değerlendirmeler, **BATİDER**, C. XXIX, S. 2, 2013, (s. 227-289).

KARAHAN, Sami, Anonim Şirkette Borçlanma Yasağı ve 6335 sayılı Kanun ile Getirilen Değişikliğin Sonuçları, http://www.ticaretkanunu.net/makale-24/, E.T. 01.02.2023.

KARAMAN COŞKUN, Özlem, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Teşebbüs Kavramı ve Tacir Sayılmasının Sonuçları, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. XXI, S. 1, 2015, (s. 107-166).

KATOĞLU, Tuğrul, Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre, Anonim ve Limited Şirket Yöneticilerinin Ceza Sorumluluğu, **BATİDER**, C. XXIX, S. 1, 2013, (s. 5-41).

KAYA, Arslan, Ticaret Hukukunda "Ticari Sır" ve 4982 Sayılı Kanun Kapsamında Bilgi Edinme Hakkı, **Makalelerim-I**, İstanbul 2012, (s. 27-42).

KERVANKIRAN, Emrullah, **Haftungsbeschränkung im türkischen Gesellschaftsrecht, Ein Rchtsvergleich**, Peter Lang, Frankfurt am Main 2007.

KOŞUT DOĞRUSÖZ, Hanife, Anonim Ortaklık Yöneticilerinin ve Denetçilerinin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 18, S. 2, 2012, (s. 683-697).

KÜÇÜKTAŞDEMİR, Özgür, **Ekonomik Suçlar Bağlamında Türk Ticaret Kanununda Düzenlenen Suçlar ve Cezalar**, Ankara 2018.

MAHMUTOĞLU, Fatih Selami, TCK'nın Genel Esasları Işığında Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Yer Alan Suçlarda Şirket Yöneticilerinin Cezai Sorumluluklarına İlişkin Genel Bakış, **Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun İş Dünyasına Etkileri**, Ankara 2014, (s. 86-122).

MEMİŞ, Tekin, Şirketler Hukukunda Denetim, **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVI, S. 3-4, (2012), (s. 151-186)

NUHOĞLU, Ayşe, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Suç ve Cezalar, **Ticaret Hukukuna Hukukun Diğer Alanlarıyla Birlikte Bakış Sempozyumu**, Gazimağusa 2015, (s. 186-190).

ODMAN BOZTOSUN, Ayşe, Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Şirketlerde Yolsuzluğa Karşı Düzenlemelerin Eleştirel Gözle Değerlendirilmesi, https://docplayer.biz.tr/15117259-Yeni-turk-ticaret-kanunu-nda-sirketlerde-yolsuzluga-karsi-duzenlemelerin-elestirel-gozle-degerlendirilmesi.html.

OKUTAN NİLSSON, Gül, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Şirketler Topluluğu Hukuku**, İstanbul 2009.

ÖZDAMAR, Mehmet, 6102 Sayılı TTK Hükümleri Çerçevesinde Anonim Şirketlere Ayni Sermaye Konulmasına İlişkin Çeşitli Sorunlar, **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, C. 1, S. 1, Yıl: 2015, (s. 243-155).

ÖZDİN, Funda, Şirketler Topluluğu Hukukunda Bilgilendirme Amacına Yönelik Özel Düzenlemelerin Menfaatler Dengesinin Sağlanması Açısından Değerlendirilmesi, **BÜHFD**, C. 16, S. 197-198, Ocak-Şubat 2021.

ÖZKORKUT, Korkut, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Şirkete Borçlanma Yasağı, Finansal Raporlama ve Bağımsız Denetime İlişkin Değişiklikler, **BATİDER**, C. XXVIII, S. 3, 2012, (s. 45-71).

PANCAROĞLU, Başar, Sahte ve Gerçeğe Aykırı Belge Kavramlarının Ceza Hukuku Bağlamında Değerlendirilmesi ve Sonuçları, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 28, S. 2, Aralık 2022, (s. 806-847).

PASLI, Ali, Yeni Türk Ticaret Kanunu Anonim Ortaklık Hükümlerinin Tanıtılması (II) YTK Kitap 2- Kısım 4- Bölüm 1 "Kuruluşa İlişkin Sisteme Yönelik Temel Değişiklikler ve Kuruluş İşlemleri", **BATİDER**, C. XXVIII, S. 2, 2012, (s. 141-199).

POROY, Reha / TEKİNALP, Ünal / ÇAMOĞLU, Ersin, **Ortaklıklar Hukuku - I**, İstanbul 2014.

POROY, Reha / TEKİNALP, Ünal / ÇAMOĞLU, Ersin, **Ortaklıklar Hukuku - II**, İstanbul 2017.

PULAŞLI, Hasan, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre, Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Hukuki Sorumluluğu, **Ali Naim İnan'a Armağan**, Ankara 2009, (s. 571-590).

PULAŞLI, Hasan, **Şirketler Hukuku Şerhi I**, 4. Baskı, Ankara 2022.

SEVİ, Ali Murat, **Anonim Ortaklıkta Sermayenin Oluşturulması ve Pay Sahiplerine İade Edilme Yasağı**, Ankara 2013.

SEZGİN HUYSAL, Ayşegül, Yeni TTK ve HMK Çerçevesinde Ticari Defterler, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 18, S. 2, Yıl. 2012, (s. 191-204).

SULU, Muhammed, **Ticari Sırların Korunması**, İstanbul 2017.

SUSUZ, Kağan, Şirketler Topluluğuna İlişkin Hükümlerin Uygulama Alanı bakımından Hâkim Teşebbüs Kavramı, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 18, S. 2, 2012, (s. 269-279).

ŞENER, Oruç Hami, **Ticari İşletme Hukuku**, Ankara 2016.

TAMER, Ahmet, Yeni Türk Ticaret Kanunu ile Getirilen Bir Yenilik: "Pay Sahiplerinin (Ortakların) Şirkete Borçlanma Yasağı" (TTK m.358), **TBB Dergisi**, 2012 (102), (s. 93-114).

TAŞDELEN, Nihat, 602 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticari Defterler, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 3, S. 1, 2012, (s. 257-295).

TEOMAN, Ömer, Sermaye Ortaklıklarının İnternet Sitesi Açma ve Burada Yasada Öngörülen İçerikleri Yayımlama Yükümlülüğüne Aykırı Davranmanın Yaptırımı Nedir? **BATİDER**, C. XXVII, S. 41, 2011, (s. 5-12).

TEKİNALP, Ünal, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, İstanbul 2015.

TEKİNALP, Ünal, Anonim Ortaklıklarda Sermayenin Korunması İlkesi, **Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan**, C. II, İstanbul 2010, (s. 1681-1700).

TORAMAN ÇOLGAR, Emek, **Şirkete Borçlanma Yasağı**, İstanbul 2019.

TOROSLU, Nevzat, **Ceza Hukuku Özel Kısım**, Ankara 2005.

TURANBOY, Asuman, Ticari Sır, **Prof. Dr. Tuğrul Ansay'a Armağan**, Ankara 2006, (s. 347-369).

UŞAN, Fatih, **İş Hukukunda İş Sırrının Korunması**, Ankara 2003.

ÜLGEN, Hüseyin / HELVACI, Mehmet / KAYA, Arslan / NOMER ERTAN, Füsun, **Ticari İşletme Hukuku**, İstanbul 2019.

ÜNAL, Sedef, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Odağında Şirket Yetkililerinin Gerçeğe Aykırılıktan Doğan Kabahat ve Suç Sorumlulukları**, İstanbul 2021.

YASAMAN, Hamdi, Patent Hukukunda Ticari Sırların Korunması, **Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı**, İstanbul 2009, (s. 367-387).

YAVUZ, Mustafa, Türk Ticaret Kanununda Şirketlerin Halktan Para Toplamasının Yasaklanması, **Gümrük ve Ticaret Dergisi**, S. 3, Y. 2014, (s. 66-71).

YILDIZ, Şükrü, Ticaret Şirketlerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca Denetlenmesi, **Türk Ticaret Kanununa İlişkin İkincil Mevzuatın Değerlendirilmesi**, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul 2014, (s. 99-109).

YILMAZ, Asuman, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Bağlı Şirket Yönetim Kurulunun Bağlılık Raporu ve Bağlılık Raporunun Denetimi, **BATİDER**, C. XXXI, S. 2, 2015, (s. 99-128).

YÜCE, Aydın Alber, Anonim ve Limited Şirketlerde Pay Sahiplerinin Şirkete Borçlanma Yasağı, **REGESTA**, C. 2, S. 2, 2012, (s. 61-80).